

Kòkòbì ãlu ni Páulũ ní sǐ sěe 'bá Kōrínító vé rĩ pi ní rĩ Tã búkũ rĩ vé rĩ ã ãlũngará

Páulũ sǐ kòkòbì 'dĩri sěe 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' bá gí Kōrínító gá rĩ pi ní, Kōrínító ri kǔrú ãmbúgú ãngũ Gĩrĩkĩ vé rĩ agá. Páulũ ùlũ ú'dúkọ Múngú vé rĩ Kōrínító agá 'dǎlé aga ílĩ ãlu rá (Ẹzĩ 18), 'bá kárakará ẹ'yĩkĩ Yēsũ ri rá. 'Bo Páulũ kǎ fũú kǔrú Kōrínító vé rĩ agásĩ, tã ùnjĩ ùnjĩ ni pi gǒkĩ ífĩ 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' bá gí rĩ pi ãsámvú gé, sě Páulũ ní kòkòbì 'dĩri sǐzú sězú kọpi ní ãnĩ, tã ùnjĩ 'dĩ'bée ã de rĩ kọpi ãsámvú gé sǐ rá.

Kòkòbì 'dĩri agá, Páulũ ùlũ kǐnĩ, 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' bá gí rĩ pi ríkí dǒ ĩ acoó riĩ ãgátá gǎá ĩ ãsámvú gé sǐ, ĩri ùnjĩ (cápĩtã 1-4). Páulũ 'yo kọpi ã urukọ ní tã ùkpó ùkpó kǐnĩ, lě kọpi ã ríkí ọwũ 'bǎá sũ 'bá Múngú ri nĩ' bá kuyé rĩ pi tĩni ku (cápĩtã 5-6). Ímbá kọpi ní lẹtĩ 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' bá gí rĩ pi ní adrizú ìvé ùkú pi be rĩ, ùkú rĩ pi ní adrizú ìvé ãgǒ pi be rĩ, ãzini tã kọpivé 'bẹtĩ ãsámvú gé rĩ (cápĩtã 7). Ímbá kpá kọpi kǐnĩ, kọpi dǒ 'bá ri' bá múngú ĩ ní údé drĩ sǐ rĩ ñnjĩ' bá rĩ pi ãsámvú gé, lě tã kọpi ní 'oó rĩ ẽ i'da lǔzú kǐnĩ, ádarú kọpi 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' bá gí ni pi, ãzini kọpi kádǒ riĩ ĩ úmú, lě ẽ i'da lǔzú kǐnĩ, ádarú kọpi ri Múngú ri ñnjĩ. Páulũ ímbá tã Índrĩ Uleteré rĩ ní kọpi ní ùkpó sězú rĩ, agaápi rá rĩ, tã lěngará vé rĩ (cápĩtã 13), ã ko rĩ kọpi ẽ ìzǎ, kọpi ẽ ñnjĩkĩ rĩ Múngú ri

ānī ĩnĳĩnĳĩ, āzini kōpi ā adrikí rí ānī 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí ni pi rú. Lũ kōpi ní kĩnĩ, Kúrísítō ní íngá gōo ídri rú drāngará gálésíla gí rĩ sĩ, kōpi nĳíkí rá 'yozú kínĩ, Múngú ri kpá úmvúlésĩ sē 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi íngá gō ídri rú rá.

Páulũ sē mōdó

¹ Ma Páulũ 'i, Múngú ĩpē ma adrií 'bá Kúrísítō Yēsũ vé áyúáyũ ni rú, 'bá sĳíkí kōkōbĳí 'dĩri sēé 'bá ógúpĳi Sōsĳiténĩ Yēsũ ri ẹ'yĩ'pi gí rĩ be.

² 'Bá sĳíkí sēé ĩmi 'bá Múngú vé kánísā Kōrínítō agá rĩ pi ní, Múngú ũpē ĩmi adrií 'bá ívé ni uletere ni pi Kúrísítō Yēsũ ā tā sĩ, sũ ĩri ní 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi ũpēé vūrā gá sĩ céré rĩ tĳĩnĳi, Yēsũ Kúrísítō ri kōpivé Úpí, āzini 'bávé Úpí.

³ Ẹsĳí múké, āzini tākĩri 'bá Ẹtépĳi Múngú vé rĩ, āzini Úpí Yēsũ Kúrísítō vé rĩ ā adri ĩmi be.

Páulũ sē ōwō'dĩfō Múngú ní

⁴ Ụ'dú céré ma ri ōwō'dĩfō sē Múngú ní ĩmi tā sĩ, ā'diātāsĳyā ĩri ní ĩmi ní ẹsĳí múké sēé, ĩmi ní Kúrísítō Yēsũ ri ẹ'yĩ' gí rĩ sĩ. ⁵ ĩmi ní adrií Yēsũ Kúrísítō agá rĩ sĩ, Múngú sē ĩmi ní tā rĩ pi ārēvú céré gí, sē ĩmi ní tā nĳngará, sē ĩmi ri átá múké. ⁶ 'Dĩri lũ 'yozú kínĩ, tā Yēsũ Kúrísítō vé 'bá ní ũlũũ ĩmi ní rĩ tā áda. ⁷ ĩmi ní rizú 'bávé Úpí Yēsũ Kúrísítō ri ũtēngará gá, Múngú sē ĩmi ní fēfē Índrí Uletere rĩ vé rĩ gí, ĩmi ĩsúkí rí ũkpō ẹzĳí ívé rĩ pi ngazú ānĩ. ⁸ ĩri sē ĩmi adri ũkpó ũkpó cĳmgbá cazú ụ'dú ụdũ vé rĩ gé, ẹ ĩsúkí rí ĩmi ũnĳkānyā ākó ụ'dú 'bávé Úpí Yēsũ Kúrísítō ní ĩgōzú rĩ gé. ⁹ Múngú zĳĩ ĩmi, ĩmi úmúkí rí ĩmi

adrií ívé Mvá Yēsũ Kúrísítō 'bávé Úpí be trų, ĩri
 ęsí 'bã tã 'í ní lęé 'oó rĩ 'du nga rá.

Kānísã agá lę ã adrikí trų

¹⁰ Má ędrípĳi má ọmvúpĳi, á mã ĩmi 'bávé Úpí
 Yēsũ Kúrísítō ã rų sĳ, lę ĩmi yĳkĳ ĩmi yĳyĳ, ĩmi
 acokĳ ĩmi ku, ĩmi úmúkĳ ĩmi adrií ngá ălu, yĳkĳ be
 ălu, lę ĩmivé tã ũsŕngará ã adri ngá ălu. ¹¹ Má
 ędrípĳi má ọmvúpĳi, má ĳsú ũ'dúkọ 'bá adri'bée
 Kĳlőé vé ăngá rĩ pi vúgá kĳnĳ, ĩmi ri ăwã ĩmi
 ăsámvú gé sĳ ăwăwă. ¹² ĩmi ăsámvú gé 'dĳgé,
 'bá ųrukọ ri 'yo, "Ma 'bá Páŭlũ vé ni," ųrukọ'bée
 ri 'yo, "Ma 'bá Āpólō vé ni," ųrukọ'bée ri 'yo,
 "Ma 'bá Kéfã* vé ni," ųrukọ'bée ri 'yo, "Ma 'bá
 Kúrísítō vé ni."

¹³ Kúrísítō aco nyo 'i rá? Ma Páŭlũ rų, gbăkĳ
 nyo ma peĳi alambaku sĳgé ĩmi tã sĳ rá? Sękĳ
 nyo ĩmi ní bătízĳmũ mâ rų sĳ rá? ¹⁴ Ma őwő'dĳfô
 sĳ ămbúgú, ă'diătăsĳyă á sę mâ bătízĳmũ ĩmi ní
 kuyé, á sę 'yęná bătízĳmũ rĩ Kŭrĳsĳpô pi ní Găyô
 be, ¹⁵ 'bá ăzi ícô 'yoó kĳnĳ sękĳ ĩmi ní bătízĳmũ
 mâ rų sĳ 'dĳni ku. ¹⁶ (Ădarú, á sę kpá bătízĳmũ
 'bá Sętęfănăsĳ vé ăngá rĩ pi ní rá, 'dĳri ã vŭdrĳ
 gé, á nĳ kuyé dő á sę bătízĳmũ 'bá ăzi ní rá.)
¹⁷ Kúrísítō ĳpę ma ímŭ bătízĳmũ sęé kuyé, ĳpę ma
 ímŭ ũ'dúkọ múké Múngú vé rĩ ũlũú, 'bo ũ'dúkọ
 múké má ní ũlũú rĩ, mã ũlũ té dő tã nĳngará
 mávé rĩ sĳ ĩmi úbészú, ĩmi ní Yēsũ ri ę'yĳzú ăni,

* **1:12** 1:12 Kéfã: 'Bá Kéfã 'dĳri Sĳmőnă Pętęrô 'i. ĳrivé rų Ębéré
 tĳ sĳ Kéfã, Gĳřĳkĳ tĳ sĳ Pętęrô.

ĩri té lū kínĩ drāngárá Kúrísítō vé peṭi alambaku†
sígé rĩ ẽzĩ ãkó, ícó āngũ paá ku.

Ūkpō Múngú vé rĩ āzini úmĩ ĩrivé rĩ

18 Kúrísítō vé drāngárá peṭi alambaku sígé rĩ
vé tã ĩ ní átá rĩ ínдрé 'bá úmvúlésĩ fi'bá drāngárá
'dání'dání rĩ agá rĩ pi vúgá 'dãá tã azakaza vé ni,
'bo 'bã ĩ ní paá gĩ nõ'bée, drāngárá Kúrísítō vé rĩ
i'da ũkpō Múngú vé āngũ pazú rĩ. 19 Síkĩ Búkũ
Múngú vé rĩ agá kínĩ,

“'Bá 'yo'bá kínĩ ĩ úmĩ be 'dĩ'bée, ma úmvúlésĩ sē
kôpivé tã nĩngárá ri āvĩ kôpi drĩgé sĩ rá,
āzini ma sē kôpivé úmĩ ri ábá rá.”

20 'Bá 'yoópi kínĩ 'i úmĩ be rĩ íngãá? 'Bá 'yoópi
kínĩ 'í nĩ tã ambamba rĩ íngãá? 'Bá vũ drĩgé
nõgó 'yoópi kínĩ 'í nĩ átángá átá be ambamba rĩ
íngãá? Múngú sē nyo 'bá úmĩ be vũ drĩgé nõgó
rĩ pi vé úmĩ ícá azakaza rú gĩ kuyé? 21 Múngú
ri úmĩ be, lē 'bá vũ drĩgé nõgó rĩ pi ā nĩkĩ 'i áamá
úmĩ ĩvé rĩ sĩ ku. 'Bá tĩ 'bá ní sēē azakaza rú rĩ
ẽ'yĩ'bá rá rĩ pi, Múngú pa kôpi rá. 22 Yāhúdĩ
rĩ pi lēkĩ tã āyāzú āyāyā ni ndreé, Gĩrĩkĩ rĩ pi
lēkĩ ĩvé rĩ tã nĩngárá ĩsú. 23 'Bo 'bã ri Kúrísítō
vé gbāngárá peṭi alambaku sígé rĩ vé tã ũlũ,
tã ni sē Yāhúdĩ rĩ pi ẽ ẽsĩ ve ānĩ rá, āzini 'bá
adri'bá Yāhúdĩ rú ku rĩ pi kínĩ tã 'dĩri azakaza
vé ni. 24 'Bo Yāhúdĩ, āzini Gĩrĩkĩ Múngú ní zĩĩ rĩ
pi nĩkĩ rá 'yozú kínĩ, drāngárá Kúrísítō vé rĩ i'da
ũkpō Múngú vé rĩ, āzini i'da úmĩ Múngú vé rĩ.

† **1:17** 1:17 Peṭi alambaku: 'Bá Rómã vé rĩ pi ri 'bá tã 'o'bã ũnjĩ
rĩ pi gbã mūsúmárĩ sĩ peṭi alambaku sígé, ĩri sã 'dũ āco kôpi íbĩ
drã nõ, kôpi ĩzāngã nya ambamba drāngárá rĩ gé. **1:19** 1:19
Īsáyã 29:14

²⁵ Múngú vé tã ã índré dō kú 'bá rĩ pi miłé gá azakaza rú drãããsĩyã, ãrivé tã nĩngará ndē 'bá rĩ pi vé rĩ rá. Tã Múngú ní 'oó rĩ ã índré dō 'bá rĩ pi miłé gá ũkpō ãkó drãããsĩyã, ãrivé ũkpō ndē 'bá rĩ pi vé rĩ rá.

²⁶ Má édrípĩi má ómvúpĩi, lē ĩmi ũsũkĩ ĩmivé adringará ótú Múngú ní ĩmi zizú rĩ gé 'dãri. 'Bá nyõõkú nōri vé rĩ pi ũsũkĩ kínĩ ĩmi ãsámvú gé 'dĩgé, 'bá tã nĩ 'bá rĩ pi adrikĩ tré ku, 'bá ũkpō be rĩ pi adrikĩ tré ku, ãzini 'bá ĩ ní ĩnjĩ ĩnjĩ rĩ pi adrikĩ tré ku. ²⁷ 'Bo Múngú ũpē 'bá adri 'bá azakaza rú nyõõkú drĩgé nōgó rĩ pi, ã sē rĩ drĩnjá 'bá 'yo 'bá kínĩ ĩ úmĩ be rĩ pi ní. Múngú ũpē 'bá ũkpō ãkó nyõõkú drĩgé nōgó rĩ pi, ã sē rĩ drĩnjá 'bá ũkpō be nyõõkú drĩgé nōgó rĩ pi ní. ²⁸ Múngú ũpē 'bá ĩ ní ndreé kuú ězĩ ãkó nyõõkú drĩgé nōgó rĩ pi, ãzini ĩ ní riĩ ideéde rĩ pi, tã 'bá vũ drĩgé rĩ pi ní 'duy 'bãã tã ãmbúgú rú 'dĩri ã ícá rĩ ězĩ ãkó, ²⁹ ã sē rĩ 'bá ãzi ã íngú rĩ 'i Múngú ęndręti gé ku. ³⁰ Múngú sē ĩmi adriĩ Kúrísitō Yēsũ agá nĩ, ã 'diãtãsĩyã ĩpē Kúrísitō ri ímú 'bã paá, ãzini ímú 'bá ní úmĩ tã nĩngará vé ni sēé, ã 'yĩ 'bã adriĩ pĩri Múngú ęndręti gé, sē nóni 'bá ícákĩ uletere gĩ. ³¹ Sũ ĩ ní sĩĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ tĩni kínĩ, " 'Bá rĩ lē dō 'i íngú, lē ã íngú 'i tã Úpĩ ní 'oó 'í ní rĩ sĩ."

2

¹ Má édrípĩi má ómvúpĩi, má ní ándúru mužú ú 'dúkó Múngú vé rĩ ũlúzú ĩmi ní rĩ gé, má átá tã

ũkpó ũkpó fiípi ĩmi drĩgé ku ni mávé tã n̄ngará sī kuyé. ² Ā'diātāsīyā á 'bã ma kú sũ 'bá tã n̄ipi kuyé ni t̄iñi, á ri 'yéná Yēsũ Kúrísítō vé tã ũlũú, āzini tã ĩ ní ĩri gbāzú peṭi alambaku sígé rĩ vé tã ũlũú. ³ Má kã caá ĩmi vúgá 'd̄ilé, má ícá kuú ũkpõ ākó, ũrĩ fũ ma, mã rú'bá ri yāáyā. ⁴ Tã má ní átá, āzini t̄i má ní ũlũú ĩmi ní rĩ, adri 'yozú kínĩ á n̄i tã ambamba, āzini ma ri ĩmi úbé yā 'd̄íni ku, 'bo á ri tã rĩ ũlũú ũkpõ Índri Uletere rĩ vé rĩ sī, ⁵ ĩmi 'bākí rí éṣi tã n̄ngará 'bá áda vé rĩ drĩgé ku, ĩmi 'bākí rí éṣi ũkpõ Múngú vé rĩ drĩgé.

Tã n̄ngará Múngú vé rĩ

⁶ 'Bã ri átángá tã n̄ngará vé rĩ átá 'bá ẽ'yĩngará be ũkpó ũkpó rĩ pi āsámvú gé, 'bo tã n̄ngará 'd̄iri adri 'bá nyõókú drĩgé nõgó rĩ pi vé ni kuyé, dõku adri tã n̄ngará 'bá āngũ rú'bá nyõókú drĩgé nõgó ímú'bá ũdrã'bée ũdrãdrã rĩ pi vé ni kuyé. ⁷ 'Bã ri Múngú vé tã n̄ngará ĩri ní zũú kuú mūdũmūdũ rú, 'bá āzi ní n̄i kuyé 'd̄ari vé tã ũlũ. Múngú ũsũ tã n̄ngará 'd̄iri vé tã kú ñnogósì ñsù gbi drĩ vũ rĩ kuyé, tã n̄ngará 'd̄iri sē 'bã ímú ñngará ñsù rá. ⁸ 'Bá āngũ rú'bá vũ drĩgé nõgó rĩ pi n̄ikí tã n̄ngará 'd̄iri áamá kuyé, k̄opi ã n̄ikí té dõ rá, k̄opi ícókí té Úpí ĩ ní rií ñngungũ 'd̄iri gbãá peṭi alambaku sígé ku. ⁹ 'Bo sũ ĩ ní s̄i Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ t̄iñi,
 “Tã Múngú ní útú 'bá 'i lē'bá rá rĩ pi ní rĩ,
 'bá āzi ndre kuyé,
 'bá āzi yì kuyé,
 tã ni fi 'bá āzi drĩgé kuyé.”

10 'Bo Múngú i'da 'bá ní tã 'dĩri ũkpõ Índrí Uletere rĩ vé rĩ sĩ. Índrí Uletere rĩ, ĩri tã rĩ pi ārēvú i'da céré āmvé, ĩri Múngú vé tã ũzũzũ rĩ i'da āmvé. 11 'Bá āzi ícó tã 'bá āzi ní rií ũsũú 'í ẹsị agá 'dǎlé rĩ n̄ĩ ku, 'yẹnǎ 'dĩpa n̄ ĩngá n̄. ĩri kpá adri sũ 'dĩri t̄n̄i, 'bá āzi ícó tã Múngú vé rií ũsũú rĩ n̄ĩ ku, 'yẹnǎ Índrí Múngú vé rĩ tã Múngú ní rií ũsũú rĩ n̄ĩ áamá n̄. 12 Tã 'bá ní rií ũsũú rĩ adri sũ 'bá nyọọkú dr̄igé nōgó rĩ pi ní rií ũsũú rĩ t̄n̄i ku, Índrí 'bá ní rizú tã ũsũzú rĩ íbĩ ĩngá Múngú vúgálésĩ, ĩri sē 'bá ícó ngá Múngú ní sēé 'bá ní píriini rĩ pi n̄ĩ áamá ānĩ rá. 13 Tã 'bá ní rií átá rĩ, 'bá úmĩ be ni ímbá 'bá ní n̄ĩ kuyé, Índrí Múngú vé rĩ ímbá 'bá ní n̄ĩ. Índrí ālu ālu 'dĩri sē 'bá ri ú'dúkó tã áda vé rĩ ũlũ 'bá rĩ pi ní.

14 'Bá Índrí Múngú vé rĩ ní fií ẹsị ni agá kuyé rĩ, ā'yĩ tã Índrí rĩ ní ímbá rĩ ku, ā'diātāsīyā ĩri índré ĩri ní tã azakaza vé ni, tã rĩ fi dr̄i ni gé 'dǎá ku, ā'diātāsīyā Índrí Uletere rĩ tã 'dĩ'bée vé ífífí i'da n̄. 15 'Bá Índrí rĩ ní fií ẹsị ni agá gí rĩ, ĩri ícó tã Múngú vé rĩ n̄ĩ áamá rá, 'bo 'bá āzi ícó tã ĩri ní n̄ĩ áamá 'dĩri n̄ĩ áamá ku.

16 “Ā'di n̄ĩ úmĩ Úpí Múngú vé rĩ rá n̄
'yozú kínĩ 'i ícó ĩri ímbá rá?”

'Bo 'bávé úmĩ sũ Kúrísítō vé rĩ t̄n̄i.

3

Lē ã ngakí ẹzị Múngú vé rĩ tr̄ú

1 Má ẹdr̄íp̄ií má ọmvúp̄ií, ĩmi ri tã 'o sũ 'bá nyọọkú n̄ori vé rĩ pi ní rií 'oó rĩ t̄n̄i, sē má ní rizú

átázú ĩmi ní sũ 'bá Índrí ní fí kôpi ẹsì agá kuyé ni pi tịni ãní. ĩmivé adringára Kúrísítō agá rĩ gé, ĩmi índrékí sũ ùdéná tịni. ² Má úcé ĩmi lé sĩ, adri 'yozú kínĩ ínyá sĩ kuyé, ã'diātāsīyā ĩmi ícókí drĩ ínyá nyaá ku. Ádarú ĩmi ícókí drĩ kuyé. ³ ĩmi drĩ ri tã nyọ̀ókù nōri vé rĩ 'dụ nga. ã'diātāsīyā ĩmi ãsámvú gé sĩ, ọ̀gúpì ã tã ri 'de ọ̀gúpì ẹ ẹsì agá ùnjí, ãzini ĩmi ri ãwāwā. 'Dĩri lū 'yozú kínĩ Índrí rĩ ású drĩ ĩmi kuyé, ĩmi ri tã 'o sũ 'bá nyọ̀ókù nōri vé rĩ pi ní rií 'oó rĩ tịni.

⁴ ĩmi ãsámvú gé, 'bá ụ̀rụkọ ri 'yo, “Ma 'bá Páũlũ vé ni,” ụ̀rụkọ ni pi ri 'yo, “Ma 'bá Æpólō vé ni.” ĩmi nyo ri tã 'o sũ 'bá nyọ̀ókù nōri vé rĩ pi ní rií 'oó rĩ tịni kuyé? ⁵ Æpólō ri 'bá íngóni ni? Páũlũ ri 'bá íngóni ni? 'Bá 'dĩ'bée átí'bá Múngú vé ni, Múngú sē 'bá kokí ĩmi ìzā Úpí ri ẹ'yìzú nĩ. Úpí sē 'bá ãlu ãlu ní ẹzì nĩ. ⁶ Á sa úri rĩ nĩ, Æpólō ri úri rĩ ùsũú yìi sĩ nĩ, 'bo Múngú sē úri rĩ dụú nĩ. ⁷ 'Bá úri rĩ saápi rĩ pi, 'bá úri rĩ ùsũúpi yìi sĩ rĩ be, tã kôpi ní 'oó rĩ adri tã ãmbúgú rú kuyé, 'bo Múngú sē úri 'dĩ'bée dụú nĩ. ⁸ 'Bá úri saápi rĩ pi, 'bá úri rĩ ùsũúpi yìi sĩ rĩ be, ẹzì kôpi ní ngaá rĩ ãlu rĩ. ĩ ímù 'bá ãlu ãlu ùfē ẹzì ìri ní ngaá rĩ sĩ. ⁹ 'Bá ri ẹzì nga Múngú ní, ĩmi ọ̀mvú Múngú vé ni, ãzini ĩmi jó Múngú ní rií sịi rĩ.

¹⁰ Múngú 'bã ẹsì múké má ní, sē má ní úmĩ jó rĩ ã ndụú ã'bázú ãní múké múké, nóni 'bá ãzi ri jó rĩ sị má ní ndụú ni ã'bāá 'dĩri drĩgé. 'Bo 'bá jó rĩ sịpi rĩ ã ndre múké, ã sị jó rĩ múké múké. ¹¹ 'Bá ãzi ícò gōó jó ãzi ã ndụú ã'bāá dđi ku, ã'diātāsīyā jó ã ndụú ĩ ní ã'bāá gí rĩ, ĩri Yẹsũ Kúrísítō 'i. ¹² 'Bá

ãzi sị dō jó ĩ ní ndũyú ni ã'bãá 'dĩri drĩgé dábũ sị, aya ógú'bá ógúògũ ni pi sị, írã ãjẽ be ãmbúgú ni pi sị, pẹtị sị, ásé sị, ¹³ kãdō mujụ caá ú'dú tá lịzú rĩ gé, ĩ 'bá ãlu ãlu vé ẹzị i'da rá, ã'diātāsīyã ú'dú 'dãri gé, ãcí ri ímụ tá rĩ i'da nĩ, ĩ ímụ 'bá ãlu ãlu vé ẹzị ĩri ní ngaá rĩ ụ'bĩ ãcí sị, dō ĩrivé ẹzị ngaá rĩ íngóni. ¹⁴ 'Bá jó sịpi rĩ vé jó ve dō kuyé, ĩ ímụ ĩri ũfē rá. ¹⁵ 'Bo 'bá jó sịpi rĩ vé jó ve dō rá, ịsụ ngá ãzi ku. ĩ 'bá jó sịpi rĩ pa rá, 'bo ĩri adri sũ 'bá ápápi ãcí agásĩ rĩ tịni.

¹⁶ ĩmi nĩkí 'yozú kínĩ ĩmi jó Múngú vé ni, Índrí Múngú vé rĩ ri adri ĩmi agá 'díní kuyé? ¹⁷ 'Bá rĩ ũñō dō jó Múngú vé rĩ arí vūgá, Múngú ri ímụ ĩri ĩrĩñã ũnjí ũnjí, ã'diātāsīyã jó Múngú vé rĩ, ĩri uletere, ĩmi jó Múngú vé ni.

¹⁸ Lē 'bá ãzi ã ũ'bã 'i mị ũgōgōlé rú ku. 'Bá rĩ kínĩ dō 'í nị tá vū drĩgé nōgó rĩ ambamba, lē ã 'bã 'i adrií azakaza rú, ã újá rí 'i adrií 'bá tá nịpi ni. ¹⁹ ã'diātāsīyã tá nịngára nyọọkú nōri vé rĩ, ĩri tá azakaza vé ni Múngú ẹndrẹtị gé. Sịkí Búkũ Múngú vé rĩ agá kínĩ, “'Bá 'yo'bá kínĩ ĩ nịkí tá ambamba rĩ pi, Múngú ri kọpi mbã urụ ịvé tá nịngára ambamba 'dĩri ã tá sị.” ²⁰ Búkũ Múngú vé rĩ 'yo kpá 'díní kínĩ, “Úpí nị rá 'yozú kínĩ kọpivé tá nịngára 'dĩri ẹzị ãkó.” ²¹ Kúru lē 'bá ãzi ẽ íngú 'i tá 'bá ãzi ní rií 'oó rĩ sị ku! Ngá rĩ pi ãrěvú céré ĩmivé ni. ²² Í'dózú Páulũ 'i, Āpólō 'i, Kéfã ĩ ní zị Pétēró 'i, vū nōri, ídri rĩ, drã rĩ, lókí ãndrũ rĩ, ãzini lókí drúzị rĩ, nga 'dĩ'bée ãrěvú

céré ĩmivé ni, ²³ ĩmi 'bá Kúrísítō vé ni, Kúrísítō ri Múngú vé ni.

4

Kúrísítō vé 'bá áyúáyũ rĩ pi átí' bá

¹ Kúru lē 'bá rĩ pi ā nĩkí 'yozú kínĩ 'bâ átí' bá Kúrísítō vé ni, sēkí 'bá ní ẹzĩ, 'bâ ri tã Múngú vé 'i zũ̀pì kú mūdũmūdũ rú rĩ ũlũ. ² 'Bá ĩ ní ẹzĩ sēé drĩ ni gé rĩ, lē ā adri 'bá ẹzĩ ĩ ní sēé drĩ ni gé rĩ ngaápi pìrì ni. ³ ĩmi átákí dō mávé tã ũnjĩ, dõku 'bá tã lĩpì rĩ átá dō mávé tã ũnjĩ, má ũsũ mâ drĩ ni gé ku. Má ícò mávé tã lĩ ũgõgõlé rú ku. ⁴ Má ũsũ tã má ní 'oó rĩ pìrì, 'bo ícò lũũ 'yozú kínĩ ma tã ākò 'dĩni ku. Úpí ri mávé tã lĩ nĩ. ⁵ Lē 'bá āzi ā lĩ ọgúpì vé tã ku, cĩmgbá Úpí ní ícázú rĩ gé. ĩri ímú tã ĩ zũ' 'bá ĩnĩnĩ ágá rĩ pi 'i'da, āzini tã 'bá rĩ pi ē ẹsì ágá rĩ pi 'i'da céré āmvé. Sã 'dãri gé, Múngú ri ímú 'bá ālu ālu íngú rá.

⁶ Má édrípìi má ọmvúpìi, má í'dú 'bâ 'bãá Āpólõ be ũ'bĩtã rú, ĩmi nĩkí rí tã ĩ ní 'yoó, "ĩmi 'dũkí tã ĩ ní sĩ Búkũ Múngú vé rĩ ágá rĩ ngaá áyu" 'dĩri vé ífifí 'bá vúgá. ĩri sē ĩmi ícókí 'bá āzi íngú 'bâ āsámvú gé nōgò 'yozú kínĩ ĩrivé āmbũgũ ndē ọgúpì vé rĩ rá 'dĩni ku. ⁷ Ngá sēepi mi ícò adri 'bá rĩ pi āsámvú gé sĩ túngú rĩ ā'di? Ngá mí ní ịsù 'dĩ'bée ágá, ngá Múngú ní sēé mí ní kuyé rĩ ā'di? Ngá mí ní ịsù rĩ, Múngú sē dõ nĩ pírì, ngá mí ní adrizú āfú sĩ 'yozú kínĩ mí 'o tã rĩ mi 'i rĩ ā'di?

⁸ ĩmi ũsũkí kínĩ ĩmi nĩkí tã índrì vé ĩmi ní lēé rĩ pi ārēvú céré gí! ĩmi ũsũkí kínĩ ĩmi ịsũkí úmĩ

Índrí Uleterē rĩ ní sēé 'bá rĩ pi ní rĩ ãrēvú céré gí! Īmi ũsũkí kínĩ ĩmi nóni 'bāgú! 'Bo 'bá adrikí 'bāgú ku! Ádarú á lē ĩmi ã adrikí 'bāgú, 'bā rúkí rí mālūngā rĩ ĩmi be trú. ⁹ Ā'diātāsīyā índré má vúgá nōlé, 'bā 'bá áyúāyū nō'bée, Múngú 'bā 'bā adrii ũdũmbítā rú, 'bá adrikí sũ 'bá ĩ ní ũ'yĩ, ĩ ní lēé jĩjĩ ú'dĩ'dĩ rĩ pi tĩņi. Mālāyíkā rĩ pi 'bá vũ drĩgē rĩ pi be céré ri mĩ 'bā 'bā ndrezú. ¹⁰ 'Bá ní rií ězĩ ngaá Kúrísítō ní rĩ sĩ, 'bá rĩ pi ũsũkí kínĩ 'bā azakaza rú, 'bo ĩmi ũsũkí kínĩ ĩmi nĩkí tã Kúrísítō vé rĩ nĩ! 'Bá rĩ pi kínĩ 'bā ũkpō ākó, 'bo ĩmi kínĩ ĩmi ũkpō be! 'Bá rĩ pi ri ĩmi ĩņjĩ ĩņjĩ, 'bo 'bá rĩ pi ĩņjĩkí 'bā ku! ¹¹ Cĩmgbá āndrũ sĩ, 'bá ri adri ěbĩrĩ sĩ, yĩjĩ úvā ri 'bā ndē, bōngó dē 'bā rú'bá gá sĩ céré, 'bá rĩ pi ri 'bā 'o ũņjĩ, 'bā vũrā adrizú ni ākó. ¹² 'Bā ri ězĩ nga ũkpō sĩ 'bā drĩ sĩ. 'Bá rĩ pi kádō rií 'bā trií, 'bā ri kōpi ní tākíri sē. Kádō rií 'bā ōcũú, 'bā ri tã ni ta mužú ěsĩ mādā sĩ. ¹³ 'Bá rĩ pi kádō rií 'bā rú izaá, 'bā ri tã rĩ újā kōpi ní ěsĩ múké sĩ. Cĩmgbá āndrũ sĩ, 'bá vũ drĩgē rĩ pi mĩ gé 'dālē, 'bá índrékí sũ kúrũnyā ĩ ní rií dāá kĩ'dĩrō drĩgē rĩ tĩņi.

¹⁴ Á sĩ tã 'dĩri ĩmĩ drĩ ĩnjázú kuyé, á sĩ tã 'dĩri ĩmi ĩmbázú ānĩ sũ anji má ní lēélē rĩ pi tĩņi, ĩmi 'okí rí tã pĩrĩ. ¹⁵ 'Bá ĩmi ĩmbá'bá Kúrísítō Yēsũ vé tã sĩ rĩ pi ã adrikí dō élĩfũ mužrĩ (10,000) drāāāsīyā, ĩmivé ětēpĩ 'yēņā ma 'i, ā'diātāsīyā má í'dó ĩmi ĩmbá Kúrísítō vé tã sĩ nĩ, ĩmi ní ĩri ě'yĩzú ānĩ. ¹⁶ Kúru á lē 'yoó ĩmi ní 'dĩni, lē ĩmi 'okí tã sũ má ní 'oó rĩ tĩņi. ¹⁷ Tã 'dĩri sĩ, á lē Tĩmōtáyō ri pēé mužú ĩmi vúgá 'dĩlé, Tĩmōtáyō adri sũ mâ mvā tĩņi, á lē ĩri lēlé, 'bā ívé ěsĩ céré

kuú Úpí drĩgé. Īri mụ mávé adringará Kúrísítō Yēsũ agá rĩ vé tā ũlũ ĩmi ní, āzini ĩri tā má ní ímbá kánísã rĩ pi agásĩ rĩ vé tā ũlũ ĩmi ní nĩ.

¹⁸ Īmi uruḵo 'bée ũsũkí kínĩ á mụ ĩmi ndree ku, sē kōpi ē drĩ gō ícá ũkpó ũkpó. ¹⁹ Úpí ā'yĩ dō rá, ma ca ĩmi vúgá 'dĩlé mbēlēṅá, ma kúru mụ 'bá drĩ be ũkpó ũkpó rĩ pi vé tā rií átá rĩ yĩ, dō kōpi ri átá ngóni, āzini kōpi dō ri ězĩ rĩ nga ā'di vé ũkpō sĩ. ²⁰ Mālũngã Múngú vé rĩ átákí tā ni 'yéṅá tị sĩ ku, lē ũkpō Múngú vé rĩ. ²¹ Má kādō caá ĩmi vúgá 'dĩlé, ĩmi lēkí mâ 'o ĩmi íngóni? Īmi lēkí mâ átá ĩmi ní átángá ũkpó ũkpó ni pi, dōku mâ lē ĩmi lēlē, āzini mâ átá ĩmi ní átángá rĩ ěsĩ mādã sĩ?

5

Lē 'bá kánísã vé rĩ pi ā 'bākí ọwũ ku

¹ Á yĩ kínĩ ĩmi ri ọwũ 'bã ĩmi āsámvú gé sĩ, tā ĩmi ní rií 'oó 'dĩri aga pāgánō rĩ pi ní rií 'oó rĩ rá. Ágó āzi la étēpi vé ũkú sĩ. ² Īmi ri ĩmi íngú āní íngúngũ. 'Bá tā 'oópi 'dĩni 'dĩri, ĩmi té adri āní ĩzāngã sĩ, ĩmi té ĩri dro fũ ĩmi āsámvú gé sĩ rá. ³ Mâ adri dō ĩmi be trụ kuyé drāáāsīyã, índrí agá, 'bã ĩmi be trụ. Mâ adri dō ĩmi āsámvú gé 'dĩlé 'dāáyo drāáāsīyã, á lị tā ágó 'dĩri drĩgé gí. ⁴ Īmi kádō ĩmi úmú vũrã ãlu gé 'bávé Úpí Yēsũ ā rụ sĩ, índrí agá, 'bã ĩmi be trụ, ũkpō 'bávé Úpí Yēsũ vé rĩ ĩmi āsámvú gé anigé. ⁵ Īmi sēkí ágó 'dĩri Sātánã drĩgé, ĩrivé rụ 'bá rizú ũnjĩkanyã 'ozú 'dĩri ímú ĩzāngã nya ambamba, 'bo ĩ ímú ĩrivé índrí pa ụ 'dụ Úpí Yēsũ ní ĩgōzú rĩ gé.

⁶ Īmivé íngúngará 'dīri adri múké ku. Īmi nīkí kuyé 'yozú kīnī ākúfī mādāṅá ri sē íwá ri dra íngá ānī kōfútō be 'dīni kuyé? ⁷ Lē ĩmi drokí 'bá ũnjikānyā 'oópi rī ĩmi āsámvú gé sī rá, ĩmi adrikí rí ule, sũ ĩmi ní adrií ule Múngú agá rī tịnị. Kúrísítō ri Kābīlō Mvā* ú'dụ Múngú ní Ełizú Jó rī pi tị gé sī rī vé rī, drā 'bá ní rōbōṅō rú. ⁸ 'Bá kādō ũmụ rī nyaá, lē 'bā adrikí ũnjikānyā be sũ pánga ĩ ní á'dí ākúfī sī rī tịnị ku, 'bo lē 'bā 'okí tā áda, 'bā adrikí ule sũ pánga ĩ ní á'dí ākúfī ākó rī tịnị.

⁹ Á sī sēē ĩmi ní kōkōbị mávé rī agá 'dīni, lē ĩmi úmúkí ĩmi adrií 'bá ọwụ rú rī pi be trụ ku. ¹⁰ Tā 'dīri adri 'yozú kīnī ma ri átá 'bá nyọókụ nōri vé adri'bá ọwụ rú, dōku ẹsị be āmbúgú ngá drịgé, dōku 'bá āngū ali'bá, dōku 'bá ri'bá ngá ĩ ní údé drị sī múngú rī pi ịnjị'bá rī pi ā tā sī ku. Té dō ma ri átá kọpi ā tā sī, ĩmi té adringará vũ drịgé nōgó rī ku rá, ĩmi adrikí té 'bá 'dīni 'dī'bée be trụ ku. ¹¹ 'Bo tā má ní sī sēē ĩmi ní rī agá, má kīnī, 'bá 'yoópi kīnī 'í ẹ'yī Kúrísítō ri gí, 'bo ịsụ ịri ri ọwụ 'bā, dōku ịri ẹsị be āmbúgú ngá drịgé, dōku ịri 'bá riipi ngá ĩ ní údé múngú rú rī ịnjịpi ni, dōku 'bá āngū u'daapi u'da'da ni, dōku 'bá riipi ĩmēreēpi íwá sī ni, dōku 'bá riipi āngū aliipi ni, lē ĩmi úmúkí ĩmi adrií ịri be trụ ku. 'Bá 'dīni 'dīri lē ĩmi nyakí ngá ịri be trụ ku.

* **5:7** 5:7 Kābīlō Mvā: Múngú sē taimbị Mósē ní kīnī, 'bá rī pi ā zākí kābīlō Múngú ní rōbōṅō rú, ā trūkí rí kọpi ívé ũnjikānyā agásí rá. Sē ĩ ní Yēsū ri zizú Kābīlō Mvā Múngú vé ni ānī, á'diātāsiyā Múngú ịpē ịri ímụ drāá 'bávé ũnjikānyā ũjī. 'Í lā Wűngará 12:17-28; Mārākō 14:12; Lúkā 22:7; Yűwání 1:29-35; 1 Pétēró 1:19.

12 Má ícō 'bá ẽ'yĩ'bá kuyé rĩ pi vé tã lị nĩ ku, 'bo 'bâ ícō 'bá Yēsũ ri ẽ'yĩ'bá gí ri 'bá ũnjĩkãnyã 'o'bá rĩ pi vé tã lị rá. 13 Múngú ri 'bá ẽ'yĩ'bá kuyé rĩ pi vé tã lị nĩ. 'Bá riĩpi ũnjĩkãnyã 'oópi rĩ, lē ĩmi drokí ĩri ĩmi ấsámvú gé sĩ rá.

6

Ấ jĩkí 'bá Múngú ri nĩpi gí rĩ tōó 'bá tã lịpi rĩ ẹndrẹtị gé ku

1 Mi dō tã be mí ọgúpị Yēsũ ri ẽ'yĩpi gí rĩ be, mi té kōdō ĩri jị tō 'bá Múngú ri nĩ'bá gí rĩ pi ẹndrẹtị gé. Ngá mí ní ĩri jịzú tōzú 'bá Múngú ri nĩ'bá kuyé rĩ pi ẹndrẹtị gé rĩ ấ'di? 2 ĩmi nĩkí 'yozú kínĩ 'bá Múngú vé rĩ pi ímú tã lị 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi drịgé nĩ 'dĩni kuyé? ĩmi dō tã lị 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi drịgé rá pírí, tã mǎdǎ mǎdǎ ĩmi ấsámvú gé sĩ 'dĩ'bée, ĩmi ícókí nyo údé ĩmi ấsámvú gé sĩ ku? 3 ĩmi nĩkí kuyé 'yozú kínĩ 'bá úmvúlésĩ ímú tã lị mǎlǎyíkǎ rĩ pi drịgé nĩ? Tã rĩ dō 'dĩri tịnị, ádarú 'bâ ícō tã 'bá ní izaá 'bá ấsámvú gé sĩ vũ drịgé nōgó rĩ pi lị rá. 4 ĩmi dō tã be ĩmi ấsámvú gé sĩ, ngá ĩmi ní rizú tã rĩ jịzú lịzú 'bá Múngú ri nĩ'bá kuyé kǎnísǎ ní kọpi ịnjịi ku rĩ pi vúgá rĩ ấ'di? 5 Á 'yo tã 'dĩri ĩmĩ drị ịnjázú ấnĩ. Ádarú 'bá nyo kǎnísǎ agá 'dịgé úmĩ be ícō'bá ĩmivé tã lị'bá ni pi 'dǎáyo? 6 Ngá ĩmi ní rizú ĩmi ọgúpịi jịzú tōzú 'bá Múngú ri nĩ'bá kuyé rĩ pi ẹndrẹtị gé rĩ ấ'di?

7 Īmi ri ĩmi օgǔpǐj jǐ tō 'bá Múngú ri nǐ 'bá kuyé rǐ pi ęndrętǐ gé, 'dǐri lǔ 'yozú kǐnǐ tǎ ndě ĩmi gǐ. 'Bá rǐ 'o dō ĩmi ũnjǐ, lě mǐ jǐ ĩri tōó ku, mǐ ku tǎ rǐ ā adri 'dǐni. 8 Īmi ri tǎ ũnjǐ 'o ĩmi ędrǐpǐj ní, āzini ĩmi օmvǔpǐj ní, ĩmi ri kօpivé ngá u'du mǐ mbamba sǐ.

9 Īmi nǐkǐ 'yozú kǐnǐ 'bá ũnjǐkǎnyǎ 'o'bá rǐ pi fikǐ mǎlǔngǎ Múngú vé rǐ agá ku 'dǐni kuyé? Lě ĩmi ũ'bǎkǐ ĩmǐ mǐ ku. 'Bá ri 'bá օwǔ 'bǎ'bée rǐ pi, dōku 'bá ri 'bá ngá ĩ ní údé drǐ sǐ múngú rú rǐ ĩnjǐ 'bá rǐ pi, dōku 'bá ri 'bá la 'bá օgǔpǐj vé ũkú sǐ rǐ pi, āgō ri 'bá la 'bá ĩ օgǔpǐj āgō rú rǐ pi sǐ rǐ pi, 10 ũgǔ 'bá rǐ pi, 'bá ęsǐ be āmbúgú ngá drǐgé rǐ pi, 'bá ĩmērē 'bá íwǎ sǐ rǐ pi, 'bá āngǔ u'da 'bá u'da 'da rǐ pi, 'bá օgǔpǐj vé ngá u'du 'bá mǐ mbamba sǐ rǐ pi, kօpǐ ícókǐ fǐi mǎlǔngǎ Múngú vé rǐ agá ku. 11 Ándúrú ĩmi ւրսոյ 'bée rikǐ tǎ 'oó sǔ 'dǐri tǐnǐ. 'Bo nóni ũjǐkǐ ũnjǐkǎnyǎ ĩmivé rǐ, ĩmi ícákǐ uletere gǐ, ĩmi ícákǐ pǐrǐ Múngú ęndrętǐ gé rǐ Úpǐ Yésǔ Kúrísítō vé rǐ sǐ, āzini Índrǐ Múngú vé rǐ vé ũkpō sǐ.

Lě ā 'bǎkǐ օwǔ ku

12 Īmi ւրսոյ 'bée ri 'yo, “Ngá 'bá ní lěé rǐ pi ārěvú céré 'bǎ ícó 'o rá,” 'bo á 'yo ĩmi ní 'dǐni, ngá rǐ pi ārěvú céré ícó ĩzǎ koó ku, 'bo á lě adrii túgęrǐ ngá rǐ pi vé ni ku. 13 Īmi ri 'yo, “A lě ínyǎ, ínyǎ lě fǐi 'a agá.” 'Bo á lě 'yoó ĩmi ní 'dǐni, Múngú ri ngá 'dǐ'bée iza ĩrǐtró. Lě 'bǎ áyúkǐ 'bǎ rǐ 'bá օwǔ 'bǎzú ānǐ ku, rǐ 'bá 'bávé rǐ, lě 'bǎ ngakǐ ęzǐ ānǐ Úpǐ ní, Úpǐ ri rǐ 'bá 'bávé rǐ ũtē nǐ. 14 Múngú ri ímǔ 'bǎ ĩnga gō ídri rú drǎngará

gálésĩ ũkpō ívé rĩ sĩ, sũ ĩri ní Úpí Yésũ ri ingáá gōó ídrí rú rĩ tĩni. ¹⁵ Ĩmi nĩkí 'yozú kínĩ rụ'bánĩmivé rĩ, ĩri Kúrísítō vé ni 'dĩni kuyé? 'Bá áyúkí dō rụ'bánĩ Kúrísítō vé nōri rizú ọwũ 'bázú aní, ĩri nyo múké? Adri 'dĩni kuyé! ¹⁶ Ĩmi nĩkí 'yozú kínĩ 'bá rĩ la dō ũkú ọwũ rú ni sĩ, kọpi úmúkí ĩ ícá rụ'bánĩ álu gí 'dĩni kuyé? Á'diātāsīyā Búkũ Múngú vé rĩ kĩnĩ, "'Bá ĩrĩ 'dĩ'bée ĩ úmú adri rụ'bánĩ álu."
¹⁷ 'Bo 'bá 'i úmúpi ícápi Úpí be ngá álu rĩ, Índrĩ Kúrísítō vé rĩ adri ĩri be trụ.

¹⁸ Lē ā 'bākí ọwũ ku. Ũnjĩkānyā ụrukọ 'bá rĩ ní 'oó kárakarā rĩ pi, iza ĩrivé rụ'bánĩ ku, 'bo 'bá rĩ 'bā dō ọwũ, ĩri ũnjĩkānyā ĩjĩ rụ'bánĩ gé. ¹⁹ Ĩmi nĩkí 'yozú kínĩ, ĩmi āsámví gé 'dĩgé, 'bá álu álu vé rụ'bánĩ ĩri Jó Múngú vé ni, Índrĩ Uleteré rĩ ri adri 'a ni gé 'dĩni kuyé? Ĩmi nĩkí ámá 'yozú kínĩ Múngú sēē ĩmi ní Índrĩ Uleteré rĩ nĩ 'dĩni kuyé? Ĩmi ri adri ĩmivé ũkpō sĩ kuyé. ²⁰ Múngú je ĩmi ājē be āmbúgú, kúru lē ĩmi áyúkí ĩmĩ rụ'bánĩ Múngú ri ĩnjĩzú.

7

Ũkú jengará

¹ Kúru tā ĩmi ní sĩ kọkọbĩ agá ma zịzú aní 'dĩri, ma újā ĩmi ní 'dĩni, múké ni, lē ágó ā je ũkú ku.
² 'Bo 'bá rĩ pi ní adrií ọwũ be ambamba rĩ sĩ, lē ágó ā adri ũkú ívé ni be, ũkú ā adri ágó ívé ni be. ³ Ágó rĩ pi ũkú rĩ be, lē kọpi ā úmúkí ĩ adrií trụ, ọgúpĩ ā uga 'i ọgúpĩ ní ku. ⁴ Rụ'bánĩ ũkú rĩ vé rĩ adri 'yéná ĩrivé ni ọ'dúkúlẹgúsĩ kuyé, ĩri

kpá ágó rĩ vé ni. Rù'bá ágó rĩ vé rĩ adri 'yéǵá ìrivé ni ọ'dùkùlẹgúsĩ kuyé, ìri kpá ùkú rĩ vé ni. ⁵ 'Bá āzi ā uga 'í rù'bá ógúpì ní ku. Ìmi lẹkí dō Múngú ri zìí, lě ìmi ẹ'yìkí trù 'yozú kínì ìmi kukí sâ mādā Múngú ri zìzú. Ìmi zìkí dō Múngú ri gí, ìmi gōkí kúru ìmi úmú, ā'diātāsīyā ìmi ní ícó ìmi a'bií bā ku rĩ sī, Sātánā ā ǔ'bì rí ìmi ku. ⁶ Tā má ní 'yoó 'dīri ìri yìkì mávè rĩ, 'bo á 'bā ìri tāímbì rú kuyé. ⁷ 'Bá rĩ pì céré ā adrikí té dō sù má tìñì ùkú ākó, ìri té adri múké. 'Bo Múngú sè 'bá ālu ālu ní fẹfẹ tā 'ozú rĩ nī, sè 'bá āzi ní fẹfẹ adrizú ùkú ākó, dōku ágó ākó, āzini sè 'bá āzi ní fẹfẹ ẹzì ngazú Múngú ní, ìri adri ùkú be, dōku ágó be.

⁸ Á lě 'yoó 'bá ùkú ākó, dōku ágó ākó, āzini 'bá ọwuzì rú rĩ pì ní 'dini, lě kọpì ā adrikí sù má ní adrií rĩ tìñì, ùkú ākó, dōku ágó ākó. ⁹ 'Bo kọpì ícókí dō ì a'bií bā ku, lě kọpì ā jekí ùkú, dōku ā jekí ágó, ā'diātāsīyā mí ní rizú drāzú ùkú úvá sī, dōku ágó úvá sī, múké ni, lě mí je ùkú, dōku mí je ágó.

¹⁰ Á lě 'yoó ùkú ágó be rĩ ní 'dini, lě ùkú ágó be rĩ ā ku ágó ívé rĩ ku. 'Bo tā 'dīri á 'yo nī kuyé, Úpí 'yo nī. ¹¹ Ùkú ágó be rĩ ku dō ágó ívé rĩ gí, lě ā áwí adrií ágó ākó, dōku ā újā 'i gōó ágó ívé rĩ vúgá 'dāá ũzi. Lě ágó ā dro ùkú ívé rĩ ku.

¹² Á lě 'yoó ìmi urukọ'bée ní 'dini, 'bá rĩ je dō ùkú Yēsù Kúrísitō ri ẹ'yìpì kuyé ni, ùkú rĩ ā'yì dō adrií ìri be rá, lě 'bá rĩ ā dro ùkú rĩ ku. Á 'yo tā 'dīri nī, adri 'yozú kínì Úpí 'yo nī kuyé. ¹³ Ùkú rĩ je dō ágó Yēsù Kúrísitō ri ẹ'yìpì kuyé ni, ágó rĩ ā'yì dō adrií ìri be rá, lě ùkú rĩ ā ku ágó rĩ ku.

14 Ágó Yēsũ Kúrísítō ri ẹ'yĩpi kuyé rĩ, Múngú ri ícọ ịri ndre 'bá ívé ni rú ịrivé ũkú Yēsũ ri ẹ'yĩpi gí rĩ ă tă sī, ũkú Yēsũ Kúrísítō ri ẹ'yĩpi kuyé rĩ, Múngú ri ícọ ịri ndre 'bá ívé ni rú ịrivé ágó Yēsũ ri ẹ'yĩpi gí rĩ ă tă sī. Ă adri dō 'dĩni ku, anjĩná kòpívé rĩ ícókí té adrií uletere Múngú ẹndrẹtị gé ku, 'bo nóni Múngú ri kòpi ndre anjĩ ívé ni pi rú.

15 Ágó rĩ dō 'bá Yēsũ Kúrísítō ri ẹ'yĩpi kuyé ni, lē dō ũkú rĩ droó, lē ũkú rĩ ă 'de muụ ịyí, dōku ũkú rĩ dō 'bá Yēsũ Kúrísítō ri ẹ'yĩpi kuyé nĩ, lē dō ágó rĩ kuú, ágó rĩ ă ku ă 'de muụ ịyí. Ágó Yēsũ Kúrísítō ri ẹ'yĩpi gí, dōku ũkú Yēsũ Kúrísítō ri ẹ'yĩpi gí rĩ, kòpi ícókí adrií 'bá 'dĩni 'dĩri be ku, Múngú lē ă adrikí ăsámvú gé sī tă be kírĩ. 16 Mi ũkú rĩ, mi ícọ nĩ ámá ینگóni 'yozú kínĩ mi ícọ sē ágó mívé rĩ Yēsũ ri ẹ'yĩ rá? Dōku mi ágó rĩ, mi ícọ nĩ ámá ینگóni 'yozú kínĩ mi ícọ sē ũkú mívé rĩ Yēsũ ri ẹ'yĩ rá?

17 Lē 'bá ălu ălu ă adri sũ Úpí Yēsũ ní ịri ịpěé gí rĩ tịnị, ăzini lē ă adri sũ Múngú ní ịri zị ịmụ adrií 'bá ívé ni rú rĩ tịnị. Tăĩmbị 'dĩri má ní lēé 'bá kănísă vé rĩ pi ărěvú céré ă 'dụkí ngaá rĩ.

18 'Bá rĩ ẹ'yĩ dō Yēsũ rĩ gí, lịkí dō ịri ă ágélé ẹ tị* ịsụ ăkũdē ẹ'yĩ drĩ Yēsũ ri kuyé, lē ă áwí adrií 'bá ị ní ágélé ni ẹ tị lị gí rĩ rú. 'Bá ị ní ágélé ni ẹ tị lị kuyé rĩ ẹ'yĩ dō Yēsũ ri gí, lē ă sē 'i ágélé ẹ tị lị ku. 19 Lịkí dō 'bá rĩ ă ágélé ẹ tị gí yă, dō lịkí kuyé

* 7:18 7:18 Ágélé ẹ tị ịngará: Múngú lū Ăbūrámă ní kínĩ, anjĩ ăgō Ăbūrámă vé rĩ pi adrikí dō caá ụ'dụ ărō gí, lē ă ullivan kòpi ă ágélé ẹ tị rá, lüzú kínĩ, kòpi anjĩ Múngú vé ni. 'Bá rĩ ă'yĩ dō 'i ágélé ẹ tị sē lị gí, ịri tăĩmbị Mósē vé rĩ 'dụ nga. 'I lă ị'dóngará 17:9-14; Ẹzị 15:1-5.

yā, adri tā rú ku. Tā āmbúgú rĩ, lē 'bá rĩ ā 'du tāĩmbĩ Múngú vé rĩ ngaá. ²⁰ 'Bá Múngú ri ẹ'yĩpi gí rĩ, lē ā áwí adrii sũ Múngú ní ĩri ĩpěé gí rĩ tĩni. ²¹ Mi dō túgẹrĩ, lē mí adri ĩzāngā sĩ ku, mí ịsụ dō drĩwālā gí, lē mí ā'yĩ drĩwālā rĩ vé tā. ²² Mi dō túgẹrĩ, Úpí zị dō mi adrii 'bá ívé ni, ọyụ mi mívé ũnjĩkānyā agásĩ gí. Mi adriipi túgẹrĩ ku rĩ, Úpí zị dō mi adrii 'bá ívé ni, mi adri túgẹrĩ Kúrísitō vé ni. ²³ Múngú je ĩmi ājē be āmbúgú. Lē ĩmi adriki túgẹrĩ nyọọkụ nōri vé ni ku. ²⁴ Má ẹdrípịi má ọmvúpịi, ĩmi nóni anji Múngú vé ni, sũ má ní átá drĩdrĩ rĩ tĩni, lē ĩmi áwíkí adrii sũ ĩmi ní ándúrú adrii sá ĩmi ní Yẹsụ Kúrísitō ri ẹ'yĩzú rĩ gé rĩ tĩni.

²⁵ Anji ũkú adri'bée kácáná rú rĩ pi, Úpí lū má ní kọpivé tā kuyé. 'Bo Úpí vé ẹsị múké rĩ sĩ, sē má ní tā nñgárá, ma ícọ átá ĩmi ní, ĩmi ícọ mávé tā yị rá. ²⁶ ĩzāngā ní nóni adrii ambamba rĩ sĩ, lē ĩmi áwíkí adrii sũ ĩmi ní ándúrú adrii rĩ tĩni. ²⁷ 'Í je dō ũkú gí, lē ĩmi ā ayikí ũkú rĩ be ku. 'Í je dō ũkú kuyé, lē mí je ũkú ku. ²⁸ 'Bo 'bá rĩ je dō ũkú, adri ũnjĩkānyā ku, mvá ũkú kácáná rú rĩ je dō ágó, adri ũnjĩkānyā ku. 'Bo 'bá ĩ je 'bá gí rĩ pi, kọpi tā ũkpó ũkpó ni pi ịsụ rá ívé adringárá agá. Á lē ĩmi ịsúkí ĩzāngā ku.

²⁹ Má ẹdrípịi má ọmvúpịi, Úpí ri ĩgō ú'díkírĩnájá nōgó. Á lē 'yoó ĩmi ní 'dini, ājē vé tā adri tā āmbúgú ku. ³⁰ 'Bá ri 'bá āá ngo 'bá rĩ pi, ā adriki sũ 'bá āá ngo 'bá kuyé rĩ pi tĩni, 'bá āyĩkō 'bā'bée rĩ pi, ā adriki sũ 'bá āyĩkō 'bā'bée kuyé rĩ pi tĩni, 'bá ngá je 'bá rĩ pi, ā adriki sũ 'bá ngá ākó rĩ pi

tĩnĩ. ³¹ Ngá múké mí ní ʒsú vũ drĩgé nōgó rĩ ã adri dō gbã ngõpí, dõku mĩ lã dõ kõpi ambamba, tã ãzi múké mí ní ʒsú 'a ní gé 'dĩgé ni 'dãáyo. 'Bá nĩkĩ rá 'yozú kínĩ, tã ãrẽvú céré nyõókú nōri vé rĩ pi ímũ de rá.

³² Á lã ãmi ríkĩ ãmi ʒsũú drãá tã sĩ kárakarã 'dĩni ku. 'Bá ũkú jeepi kuyé rĩ, ãri ẽsĩ 'bã ẽzĩ ngazú Úpĩ ní, ã sã rĩ ãri ní ãyĩkõ. ³³ 'Bo 'bã ũkú jeepi gĩ rĩ, ãri ẽsĩ 'bã tã nyõókú nōri vé rĩ ʒsũzú, 'ĩ 'o tã ãyĩkõ sãepi ní ívé ũkú ní. ³⁴ ãrivé yĩkĩ ri 'i aco ãrĩ. ũkú ágó jeepi kuyé rĩ, dõku mvã ũkú adriipi kácãná rú rĩ, ãri ívé ẽsĩ 'bã céré rizú ẽzĩ Úpĩ vé rĩ ngazú. ãri 'i ũtã adri uletere, ri ẽzĩ nga Úpĩ ní. 'Bo ũkú ágó jeepi gĩ rĩ, ãri ẽsĩ 'bã tã nyõókú nōri vé rĩ ʒsũzú, ãzini ãri 'yẽná ri ẽsĩ 'bã ẽzĩ ngazú ágó ni ní ãyĩkõ sãzú. ³⁵ Ma ri tã 'dĩri lũ ãmi ní, ãmi adrikĩ rĩ ãnĩ múké, má uga ãmi ní ũkú jengará ku. Á lã ãmi ãzã koó, ãmi ngakĩ rĩ ẽzĩ Múngú vé rĩ ãnĩ múké, ãmivé yĩkĩ ã aco rĩ 'i ãrĩ ku.

³⁶ 'Bã rĩ vé ẽsĩ lã dõ kĩnĩ 'í lã ũkú kácãná rú ni jeé, ũkú rĩ adri dõ ílĩ be ãco jekĩ kuyé, 'bã dõ ẽsĩ ũkú rĩ jezú, ã je ãri ãyĩ, adri ãnjĩkãnyã ku. ³⁷ 'Bo 'bã rĩ ʒsũ dõ ívé yĩkĩ gé 'dãlã kĩnĩ, 'í je mvã ũkú rĩ ku, ãri dõ ícõ ẽbĩrĩ rú 'bã vé rĩ a'bi rá, ã je mvã ũkú rĩ ku, tã ãri ní 'oó 'dĩri múké. ³⁸ 'Bã ũkú kácãná rú rĩ jeepi rĩ, 'o 'dĩri múké, 'bo 'bã ũkú kácãná rú rĩ jeepi kuyé rĩ, 'o 'dĩri múké agaá rá.

³⁹ ũkú ágó be rĩ, ágó rĩ dõ drĩ ídri rú, lã ã adri ágó rĩ be, ã ku ágó rĩ ku. Ágó rĩ drã dõ gĩ, ãri ícõ ágó ãzi je rá. 'Bo ágó ãri ní lãé jeé rĩ, ã adri 'bã

Úpí ri ẹ'yī̀pi gí ni. ⁴⁰ 'Bo yī̀kì mávé rĩ agá, gō dō ágó āzi jeé ñkuyé, ĩri múké aga rá. Má ụsụ tã má ní 'yoó 'dĩri, Índrí Múngú vé rĩ lū má ní nĩ.

8

Ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ní rĩ

¹ 'Bá nīkí ínyá ĩ ní ríi sēé nyaá ngá ĩ ní údé drị sī múngú rú rĩ pi ní rĩ vé tã rá. 'Bá nīkí rá 'bã tã nñgára be, tã nñgára ri sē 'bã ri 'bã íngúngũ, 'bo lēngára ri sē 'bã 'bã ọgụpị ẹ ĩzã ko rá. ² 'Bá 'yoópi kínĩ 'í nĩ tã ambamba rĩ, nĩ drĩ tã rĩ caá sụ ĩri ní lēé rĩ tịnị kuyé. ³ 'Bo 'bã Múngú ri lēépi rá rĩ, Múngú nĩ ĩri rá.

⁴ Ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé drị sī múngú rú rĩ pi ní rĩ vé tã, 'bã nīkí rá 'yozú kínĩ, ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi cére ẹzị ákó vũ drịgé nōgó, 'bo Múngú ri 'yéńá ǎlu. ⁵ Ngá kárakará 'bũ gé 'dǎlé rĩ pi, ǎzini vũ drịgé nōgó rĩ pi ĩ kọpi zị múngú, ǎzini úpí, 'bã ụrukọ ri múngú kárakará rĩ pi ĩnị, ǎzini úpí kárakará rĩ pi ĩnị. ⁶ 'Bá nīkí rá Múngú ri 'yéńá ǎlu, ĩri Ẹtẹpị, gbi ngá rĩ pi ǎrẹvú cére nĩ, 'bã ri adri ídri rú ẹzị nga ĩri ní. 'Bávé Úpí ĩri 'yéńá Yẹsụ Kúrísítō 'i. Gbi ngá rĩ pi ǎrẹvú cére nĩ, sē 'bã ní ídri rĩ nĩ.

⁷ 'Bo 'bã Yẹsụ ri ẹ'yī̀'bã gí rĩ pi ǎ ụrukọ nīkí ngá ĩ ní údé drị sī múngú rú ẹzị ákó rĩ pi vé tã kuyé. 'Bã rĩ pi ǎ ụrukọ ụsụkí kínĩ, ngá ĩ ní údé drị sī múngú rú rĩ pi ũkpō be, kọpi ri 'o ụrĩ sī, kọpi ụsụkí ĩ nyakí dō ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé drị sī múngú rú rĩ pi ní rĩ gí, 'dĩri lū kínĩ ĩ 'okí ũnịkǎnyǎ gí. ⁸ Adarú Múngú ǎ'yī̀ 'bã ǎnyǎngǎ

ã tã sī ku, 'bá nyakí dō ngá kuyé drããsiyã, ícò adrií ùnjí ku, 'Bá nyakí dō rá, ícò lūú 'yozú kíní 'bâ múké 'díní ku.

⁹ Īmi ndrekí múké, yĭkĭ ĩmivé ngá a'bizú ku 'dĭri sĭ. Lē ĩmi sēkí 'bá yĭkĭ be ũrĭ rú rĭ pi fí ùnjĭkãnyã agá ku. ¹⁰ 'Bá yĭkĭ be ũrĭ rú rĭ pi ndrekí dō mi rĭ ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé múngú rú rĭ pi ní rĭ nya úrí jó agá 'dãá, ícò nyo fí muú ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé múngú rú rĭ pi ní 'dĭri nyaá ĩndĭ ku? ¹¹ Tã nĭngára mívé 'dĭri, ĩri sē mi 'bá ẹ'yĭngára be mādã Kúrísitō ní drãá ĩri ã tã sĭ rĭ iza rá. ¹² Īmi sēkí dō 'bá yĭkĭ be ũrĭ rú rĭ fí ùnjĭkãnyã agá, 'dĭri lū kíní ĩmi 'okí Kúrísitō ri ùnjĭ. ¹³ 'Bo zãá má ní nyaá rĭ sē dō má ẹdrĭpĭ dōku má ọmvúpĭ ri fí ùnjĭkãnyã agá, má ícò gōó zãá nyaá ẹđĭ ãlujani ku, mã sē rĭ ĩri 'deé ùnjĭkãnyã agá ku.

9

Ẹzĭ ĩ ní ã'yĭí Páũlũ ã nga rĭ

¹ Má ịsụ drĭwālã gí. Ma 'bá áyúáyũ ni. Á ndre 'bávé Úpí Yẹsũ ri mã mĭ sĭ rá. Ẹzĭ mã ní ngaá rĭ sē ĩmi ẹ'yĭkĭ Úpí ri gí. ² 'Bá ụrukọ'bée ụsũkĭ kíní mã adri 'bá áyúáyũ ni ku, ádarú ĩmi mĭ gé 'dãlé mã 'bá áyúáyũ ni! ã'diãtãsiyã ĩmi ní tã mã ní átá rĭ yĭ rá, ãzini ĩmi ní Yẹsũ ri ẹ'yĭí rá rĭ sĭ, 'dĭri lū kíní mã 'bá áyúáyũ Úpí vé ni.

³ 'Bá rĭ pi kádō ríí ẹzĭ ĩ ní ã'yĭí mã nga rĭ vé tã uzĭí, á ri újá kọpĭ ní 'díní. ⁴ 'Bá Bārúnábã be, 'bá ícókí nyo ãnyãngã nyaá, ãzini ngá mvuú ĩndĭ ku? ⁵ 'Bá nyo ícò ũkú Yẹsũ ri ẹ'yĭ' 'bá gí rĭ pi je 'bá

ní ũkú rú jì mụzú 'bá vú sī ìndĩ sụ 'bá áyúäyũ urukọ'bee ní jeé, Úpí édrípìjì ní jeé, āzini Pétēró ní jeé rĩ tịjị rá? ⁶ 'Bâ 'yéná Bārúnábā be, ẹzị 'bâ ìzā kozú rĩ 'bâ rikí nyo ngaá 'bâ drị sī?

⁷ 'Bá āzi ri nyo ícọ ẹzị nga āngáráwá rú, ìri 'i ũfē ũgōgōlé rú rá? 'Bá rĩ sa dō pẹtị vinyọ vé rĩ pi, ícọ nyo ũ'a ni ìtĩ nyaá ku? 'Bá rĩ dō ri kâbílō úcé, ícọ nyo lé ni zoó mvụ ku? ⁸ Má átá tã 'dĩri yìkì 'bá áda vé ni sī kuyé. Tãimbị Múngú vé rĩ átá nyo tã rĩ sụ 'dĩri tịjị. ⁹ ã'diātāsīyā sīkí tãimbị Mósē* vé rĩ agá kínì, “Tị mēñgọ riipi ānyāngā ā fí coopi rĩ, † lē mī úmbé tị ni cí ku,” Ìmi kádō ũsũ Múngú ri 'yéná tị rĩ pi ã tã mba áyu? ¹⁰ Ádarú Múngú átá nyo tã 'dĩri 'bâ tã sī kuyé? Átá tã 'dĩri 'bâ tã sī rá, ã'diātāsīyā 'bá ómvụ 'áápi rĩ, ìri ẹsị 'bā ómvụ rĩ 'āzú, āzini 'bá ānyá triipi rĩ, ìri ẹsị 'bā ānyá rĩ ã fí údézú, kọpi ri ẹzị rĩ ãlē ì āsámvú gé sī, ì ìkūnākí rí ānyá rĩ bēnì.

¹¹ 'Bá rikí dō ú'dúkọ múké Múngú vé rĩ ũlũú ìmi āsámvú gé sụ ì ní úri rií rĩ tịjị, 'bá ícókí nyo ngá múké ísụ ẹ'yì ìmi vúgá ku? ¹² Ìmi dō ri ngá

* **9:9** 9:9 Mósē: Yōsépā kā drāá gí, 'bāgú Ẹjēpétó vé rĩ 'bā anjì Ìsērélē vé rĩ pi ẹzị ngaá tųgẹrị rú caá ílì mụdđürŭlŭ sụ (400). Kúru Múngú ní Mósē ri ìpèzú ìmúzu anjì Ìsērélē vé rĩ pi pazú adringára tųgẹrị rú rĩ agásì. Múngú sē tãimbị rĩ Mósē ní, ã lŭ anjì Ìsērélē vé rĩ pi ní, sèzú ì ní tãimbị rĩ zizú tãimbị Mósē vé ni ānì. Tìkí Mósē ri ísụ ākūdē ìlì rĩ ca élfŭ ālu mụdđürŭlŭ sụ (1,400), ísụ ākūdē tìkí drī Yēsũ ri kuyé. † **9:9** 9:9 Mēñgọ riipi ānyāngā ā fí coopi rĩ: Yāhúdŭ rĩ pi ri ìvé tị mēñgọ rĩ pi áyú ri pẹtị use ānyāngā ì ní lēé coó rĩ drŭgē sī, tị mēñgọ rĩ pi kúru ānyāngā rĩ ã fí co lŭ sị ni gé sī. **9:9** 9:9 Dětōrōnómē 25:4

sē 'bá ɔ̀rɔ̀kɔ̀'béé ní rá, kòpì ní tì Múngú vé rĩ sēé ìmì ní rĩ sī, 'bá kókí ìmì ìzā, ndě 'bá ɔ̀rɔ̀kɔ̀ vé rĩ rá, ìmì ɔ̀s̄s̄kí ìrì ùnjí ìmì ní ngá s̄zú 'bá ní? 'Bo 'bá 'bākí ẹ̀s̄ì ngá ìmivé rĩ dr̄ìgẹ kuyé, 'bá úmbékí ẹ̀s̄ì rá, ǎ'diātāsīyā 'bá lēkí ú'dúkọ múké Kúrísítō vé rĩ ǎ létì ugaá ku.

¹³ Ìmì n̄kí 'yozú kìnī 'bá ẹ̀zì nga' 'bá Jó Múngú vé rĩ agá rĩ pì ìvé ǎnyāngā ìs̄ú Jó Múngú vé rĩ agá 'd̄ìgẹ ǔgōgō 'd̄ínì kuyé? Ìmì n̄kí á má 'yozú kìnī 'bá rì' 'bá r̄òb̄òṅṅò zā' 'béé vūrā r̄òb̄òṅṅò zāzú rĩ gé rĩ pì ìvé ngá ìs̄ú ìngázú r̄òb̄òṅṅò ì ní rìí zāá rĩ gé 'd̄ínì kuyé? ¹⁴ Úpì ẹ̀zì kpá 'd̄ínì kìnī, 'bá rì' 'bá ú'dúkọ múké rĩ ùlū' 'bá rĩ pì, kòpì ìvé ngá rù' 'bá n̄rì ǎ t̄ā mbazú rĩ pì ìs̄ú ú'dúkọ múké ì ní rìí ùlūú rĩ sī.

¹⁵ 'Bo ú'dúkọ múké má ní ùlūú ìmì ní rĩ sī, á zì ngá rù' 'bá n̄rì ǎ mbazú ni ìmì vúgá kuyé. Á sī k̄òk̄ò' b̄ì 'd̄ìrì sēé ìmì ní 'yozú kìnī ìmì s̄ékí má ní ngá 'd̄ínì ku. Mā dr̄ā té dō 'd̄īs̄ì rá múké, 'bá ǎzì ǎ újā rì létì má ní t̄ā rĩ ùlūzú m̄f̄ēngā ǎkó rĩ túngú ku. ¹⁶ Má ícó ma ìngú ú'dúkọ múké má ní ùlūú rĩ vé t̄ā sī ku, ǎ'diātāsīyā Múngú ìp̄ē ma ú'dúkọ múké rĩ ùlūú n̄ì, má ùlū dō ku, lē mā ìs̄ú dr̄īl̄é ùnjí! ¹⁷ Mā ùlū dō ú'dúkọ múké rĩ p̄íríkìní dr̄āáāsīyā, ma ǎndēma ni ìs̄ú rá. Múngú ìp̄ē ma ú'dúkọ múké rĩ ùlūngárá gá n̄ì, má ìp̄ē ma n̄ì kuyé. ¹⁸ Dō t̄ā rĩ s̄ù 'd̄ìrì t̄ìn̄ì, mávé ǎndēma rì adri ǎ'dì? Ìrì dr̄īl̄é múké má ní ú'dúkọ múké rĩ ùlūzú p̄íríkìní, ǎ lē 'yoó kìnī ǎ ǔf̄ékí ma ǔf̄ēf̄ē ú'dúkọ múké má ní ùlūú rĩ sī 'd̄ínì ku.

¹⁹ Mā adri dō ǎt̄ì' 'bá ku dr̄āáāsīyā, má újā ma adrii ǎt̄ì' 'bá rú 'bá rĩ pì ní c̄éré, kòpì ǎ újákí rì

ésì Kúrísítō rĩ ẹ̀'yìzú àní bēnì. ²⁰ Ma dō Yāhúḍḍì rĩ pi àsámwú gé, ma ma újá tã Múngú ní lúú Yāhúḍḍì rĩ pi ā 'okí rĩ 'du nga, kòpi ẹ̀'yìkí rí Yésù Kúrísítō rí àní. Má ícò dō tǎimbì Mósē vé rĩ 'duú ngaá céré ku drāáàsìyā, má ẹ̀'yì tǎimbì rĩ 'duú ngaá rá, 'bá tǎimbì rĩ 'du' 'bá nga' 'bá rĩ pi ẹ̀'yìkí rí Kúrísítō rí àní. ²¹ Ma dō 'bá adri' 'bá Yāhúḍḍì rú ku rĩ pi àsámwú gé, ma ma újá adri sù kòpi tìni, á 'du tǎimbì Yāhúḍḍì rĩ pi vé rĩ ngaá ku, 'bá tǎimbì rĩ 'du' 'bá nga' 'bá ku 'dĩ' 'bée ā újákí rí ĩ Kúrísítō rí ẹ̀'yì. 'Bo mà 'du dō tǎimbì 'dĩ' 'bée ngaá ku drāáàsìyā, ma rí Kúrísítō vé tǎimbì 'du nga. ²² Ma dō 'bá ẹ̀'yìngará be mūnyámúnnya rĩ pi àsámwú gé, ma kpá ma újá adri sù kòpi tìni, kòpi ā újákí rí ésì Kúrísítō rí ẹ̀'yìzú àní. Má kǎdō adrii 'bá àndiǎndí rĩ pi àsámwú gé, ma rí tã rĩ 'o létì be àndiǎndí, ā sē rí 'bá káràkará ẹ̀'yìkí rí Yésù rí àní. ²³ Á 'o tã 'dĩ' 'bée 'díní ọ̀'dúkọ múké rĩ ā tã sī, mà ịsù rí kpá tākiri ĩndì.

²⁴ Īmi nìkí rá 'yozú kìnì 'bá káràkará pi ícò ọ̀ngú nju, 'bo 'yéjá 'bá àlu rí nju aga, ĩri àndēma ní ịsù nĩ 'díní kuyé? 'Bo lē ĩmi njukí ọ̀ngú rĩ, ĩmi ịsúkí rí àndēma rĩ àní. ²⁵ 'Bá ọ̀ngú nju' 'bá rĩ pi, kòpi rí ĩ ímbá ọ̀ngú rĩ ā njungará sī. Kòpi ọ̀ngú rĩ nju, ĩ kòpi ní kǔlǎ adriipi caápi ílì be ācò ku ní sē, 'bo ọ̀ngú 'bá ní njuú rĩ, ĩri sē 'bá kǔlǎ adriipi mụzú nyonyo ní ịsù. ²⁶ Kúru á nju ọ̀ngú rĩ mụzú yìkì ákò ku. Ma dō ũmbā fụ, á dị 'bá rĩ koro ku. ²⁷ Ma rí ma ímbá, mà ùtē rí mà rụ' 'bá àní. Má kǎdō ọ̀'dúkọ múké rĩ ùlúú 'bá rĩ pi ní, á lē tã ùnjí 'oó ku, Múngú ā gǎ rí ma àní ku.

10

Lē ē ĩnjĩkĩ ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ku

¹ Má édrípìì má ómvúpìì, lē ĩmi āvĩkĩ tã 'i ngaápi 'bá é'bípìì rù'bá gá āngũ ā'wĩ cínyáfã rú rĩ agá 'dãri sĩ ku, Múngú ĩpē ĩrĩbĩtì ímú kòpi ē drì ọzũú, kòpi ní kúru zozú yĩ tafu rĩ agásĩ. ² Sėkĩ kòpi ní bātízĩmũ ĩrĩbĩtì rĩ agá 'dãá, āzini yĩ tafu rĩ agá 'dãá, kòpi gòkĩ ícá 'bá Mósē ā pámvú ũbĩ'bá ni pi. ³ Kòpi ārėvú cėré nyakĩ ínyá ālu ālu íngápi Múngú ídri sėėpi rĩ vúgá rĩ, ⁴ āzini kòpi mvukĩ yĩ Múngú ní sėė ídĩpi ĩfũúpi írã agásĩ rĩ, írã 'dãri 'de muzú kòpi be trų, írã 'dãri Kúrísitō 'i. ⁵ 'Bo 'bá 'dã'bée ndėė ni pi Múngú adri kòpi sĩ āyĩkō sĩ kuyé. Kòpivé āvũ u'dekĩ kuú āngũ ā'wĩ cínyáfã rú rĩ agásĩ cėré.

⁶ Tã 'i ngaápi kòpi rù'bá gá 'dãri, ĩri āngũ ímbá, ā sē rĩ 'bã fikĩ rĩ tã kòpi ní 'oó ũnjĩ 'dãri 'oó ĩndĩ ku. ⁷ Lē ĩmi rikĩ ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ĩnjĩ ku, sũ ĩ ní sĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ tĩnĩ, "'Bá 'dã'bée úríkĩ vũgá, kòpi rikĩ ngá nyaá, āzini kòpi rikĩ ngá mvúú, kòpi gòkĩ ngáa urų riĩ úngó págánō vé rĩ tuú." ⁸ Lē 'bã rikĩ ọwũ 'bãá sũ 'bá 'dã'bée urukọ ní 'bãá rĩ tĩnĩ ku, sē ú'dú ālu agá, 'bá rĩ pi ũdrákĩ caá élfũ pũkú ĩrĩ drĩ na (23,000). ⁹ Lē 'bã ũ'bĩkĩ Úpĩ ri sũ kòpi ā urukọ ní ũ'bĩ, ĩnĩ rĩ pi ní kòpi ugaá ũdrãá rĩ tĩnĩ ku. ¹⁰ Lē ĩmi rikĩ unuú sũ kòpi ā urukọ ní unuú, sėzú māláyĩkã āngũ ú'dĩpi rĩ ní kòpi ú'dĩ ũdrãá rĩ tĩnĩ ku.

11 Tā 'dīri nga 'i kōpi ā rū' 'bá gá 'bá ní ũ'bĩtā rú. Sīkí tā 'dīri Búkū Múngú vé rĩ agá, 'bâ adri' 'bá ca' 'bá cĩngbá ú' 'dú ũdũ vé rĩ gé rĩ pi ímbázú ānĩ. 12 Tā āzi ũ' 'bĩ dō mi, mí ũsũ dō kínĩ mi ícó pá tu ũkpó ũkpó rá, lě mĩ ndre múké, mĩ fi rĩ ũnjĩkānyā agá ku. 13 Ū' 'bĩngará ĩ ní ĩmi ũ' 'bĩzú 'dīri adri nyo sũ ĩ ní 'bá uringo ũ' 'bĩ rĩ tĩnĩ, 'bo Múngú ri ẹsĩ 'bā céré ku tā 'í ní lěé 'oó rĩ drĩgé, ícó ādróko ri sěé ĩmi ũ' 'bĩ ĩmivé ũkpō ndězú ku. 'Bo ũ' 'bĩkí dō ĩmi, ĩri ĩmi ní létĩ lũ, ĩmi tukí rĩ pá ānĩ títĩ.

Īnyá ĩ ní sěé ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ní rĩ, āzini ĩnyá Ūpí vé rĩ

14 ĩmi mávé ũndĩ má ní lěélě rĩ pi, lě ĩmi ĩnjĩkí ngá ĩ ní údé rĩ ĩnjĩ múngú rú rĩ pi ku. 15 ĩmi 'bá tā nĩ' 'bá gí ni pi, lě ĩmi ámakí tā má ní rĩ átá ĩmi ní 'dīri múké múké. 16 'Bá kādō rĩ Múngú ri zĩ ĩ 'bā tākĩrĩ kópō rĩ drĩgé, āzini 'bá kādō rĩ vinyō rĩ mvuú, 'dīri adri 'yozú kínĩ 'bā nyo ri ārĩ Kúrísitō vé rĩ mvu kuyé? Āzini 'bá kādō rĩ pánga ri ũndĩ ālěé 'bá āsámvú gé sĩ, 'dīri adri 'yozú kínĩ 'bā nyo ri rū' 'bá Kúrísitō vé rĩ nya kuyé? 17 'Bá kādō rĩ pánga ālu 'dīri ālěé 'bá āsámvú gé sĩ, ĩri lũ kínĩ, 'bā adri' 'bá kárakarā nō' 'bée, 'bā rū' 'bá ālu.

18 ĩmi ũsũkí drĩ 'bá Īsērélě vé rĩ pi vé tā ká, kōpi kádō rĩ ĩ úmú vūrā rōbōṅṅō zāzú rĩ gé ngá ĩ ní zāá rōbōṅṅō rú rĩ ā nyangará gá, kōpi ri Múngú ri ĩnjĩ. 19 Mā 'yo rĩ kínĩ rōbōṅṅō ĩ ní rĩ zāá ngá ĩ ní údé drĩ sĩ múngú rú 'dīri ní rĩ, ĩri nyo ẹzĩ be? Dōku ngá ĩ ní údé drĩ sĩ múngú rú 'dīri, ĩri nyo ẹzĩ be? 20 Adri 'dĩni kuyé, tā má ní 'yoó rĩ,

ĩri 'dĩni, rōbōŋō pāgánō rĩ pi vé rĩ, kōpi ri sē
 índrí ũnjĩ rĩ pi* ní, adri Múngú ní kuyé. Á lē ĩmi
 úmúkí ĩmi tā 'oó índrí ũnjĩ rĩ pi be ku. ²¹ ĩmi
 ícókí rií ngá mvụú kópō Úpí vé rĩ agá, ịsụ ăkūdē
 ĩmi kpá ri ngá mvụ kópō índrí ũnjĩ rĩ pi vé rĩ agá
 ĩndĩ 'dĩni ku, ĩmi ícókí úrí ngá nyaá mísá Úpí vé
 rĩ drĩgé, ịsụ ăkūdē ĩmi kpá ri ngá nya índrí ũnjĩ
 rĩ pi vé mísá drĩgé ĩndĩ 'dĩni ku. ²² 'Bá 'okí dō sũ
 'dĩri tịnị, tā 'dĩri sē nyo jíkó 'de Úpí agá ku? ĩmi
 kádō ụsụú, 'bá nděkí nyo Úpí ri ũkpō sĩ rá?

'Bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' bá gí rĩ pi drĩwālā ịsụ rá

²³ ĩmi ụrụkọ 'yokí kínĩ "'Bâ ícó tā ărěvú 'bá ní
 lēé rĩ pi 'dụ ngá rá." 'Bo á lē 'yoó ĩmi ní 'dĩni, tā
 rĩ pi ărěvú céré ngakí adrií múké ku, dōku ícókí
 ĩmi ịzā koó ku. ²⁴ Lē 'bâ rikí 'yéná 'bâ tā ụsụú
 áyu ku, lē 'bâ ụsụkí 'bá ụrụkọ ă tā ĩndĩ.

²⁵ Zāá ĩmi ní jeé jőkónị gé rĩ,† lē ĩmi nyakí ĩri
 nya nya. Lē ĩmi zíkí 'yozú kínĩ zāá nōri íbíkí ịjị
 ngōósìla yā 'dĩni ku. ²⁶ Búkũ Múngú vé rĩ 'yo
 kínĩ, "Vũ nōri, ĩri Úpí Múngú vé ni, ăzini ngá 'a
 ni gé rĩ pi céré Úpí vé ni."

²⁷ 'Bá Múngú ri nịpi kuyé rĩ zị dō ĩmi mụú
 ínyá nyaá, ĩmi lěkí dō mụú rá, ĩmi mụkí ịyí. ĩmi

* **10:20** 10:20 Índrí ũnjĩ rĩ pi: Índrí ũnjĩ rĩ pi ăndúru máłáyíkă
 Múngú vé ni 'bũ gé 'dăá, kōpi nōkí tăĩmbị Múngú vé rĩ, Sătánă ri
 kōpivé ămbúgú. Múngú ídró kōpi 'bũ gé 'dăásĩ vŭgá nōó, kōpi
 gōkí ufuú índrí ũnjĩ, kōpi ri 'bá rĩ pi ní ịzāngă sē vũ drĩgé nōgó.
 'Í lă 'dangará 12:7-9. † **10:25** 10:25 Zāá ĩmi ní jeé jőkónị gé rĩ:
 'Bá rĩ pi ri zāá ĩ ní rií sēé rōbōŋō rú ngá ĩ ní rií údé múngú rú rĩ
 pi ní rĩ ụzị jőkónị 'dări agá. **10:26** 10:26 Săwŭmă 24:1

nyakí ngá ĩ ní sēé ĩmi ní rĩ. Lē ĩmi zíkí 'yozú kínĩ ín्या nōri íbíkí íjĩ ngōósīla yā 'díní ku. ²⁸ 'Bo 'bá āzi 'yo dō ĩmi ní kínĩ zāá 'dĩri zākí ĩri rōbōṅṅō rú ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ní, lē ĩmi nyakí ku, ā'diātāsīyā 'bá 'dĩri ní lūú ĩmi ní gí rĩ sī, ā sē rí 'bá 'dĩri ní ĩzāngā ku. ²⁹ Tā má ní 'yoó 'dĩri adri 'yozú kínĩ á 'yo 'yéṅá ĩmi tā sī kuyé, á 'yo 'bá tā rĩ 'yoópi ĩmi ní 'dĩri vé tā sī ĩndĩ. ĩmi urukọ 'yokí kínĩ, “Ma ícọ ngá rĩ pi ārēvú nya céré rá, 'bá āzi ũsũ dō kínĩ mâ nya ngá āzi ku, ngá 'bá 'dĩri ní ũsũú 'yozú kínĩ mâ nya ngá 'dĩri ku rĩ ā'di? ³⁰ Ngá má ní lēé nyaá rĩ, ma dō ri Múngú ní ōwō'dĩfō sē āní rá, ā'di ri ícọ 'yo kínĩ tā má ní 'oó 'dĩri ũnjí nĩ?” ³¹ ĩmi dō ri ngá nya, ĩmi dō ri ngá mvu, āzini ĩmi dō ri ězĩ nga, tā ĩmi ní 'oó rĩ, ā sē ē íngúkí rí Múngú ri āní. ³² Lē ĩmi ugakí 'bá urukọ ní létĩ ku, Yāhúdĩ rĩ pi ní létĩ ku, Gĩrĩkĩ rĩ pi ní létĩ ku, dōku ā ugakí 'bá kánísā Múngú vé rĩ agá rĩ pi ní létĩ ku. ³³ Ma ri sē 'bá kárákará pi ri āyĩkō ĩsũ. Tā má ní 'oó rĩ adri 'yozú kínĩ ĩri 'yéṅá āyĩkō sē má ní ọ'dúkúḷe kuyé, ĩri āyĩkō sē 'bá rĩ pi ní céré, kōpi ē ĩsúkí rí pangará āní.

11

¹ Lē ĩmi 'dukí tā rĩ ngaá, sũ má ní tā Kúrísítō vé rĩ 'dujú ngaá rĩ tĩnĩ.

Létĩ Múngú ri ĩnjĩzú rĩ

² Ma ri ĩmi íngú, ā'diātāsīyā ú'djú céré ĩmi ní ríí mâ tā ũsũú, āzini ĩmi ní ríí tā má ní ímbá ĩmi ní rĩ 'dujú ngaá rá rĩ sī. ³ Á lē ĩmi nĩkí áamá

'yozú kínī, āgō rī pi āmbúgú ūkú rī pi drīgé, Kúrísítō ri āmbúgú āgō rī pi drīgé, Múngú ri āmbúgú Kúrísítō drīgé. ⁴ Ágó riipi Múngú ri zīipi, dōku riipi tā Múngú ní i'daá rī ūlūupi 'í drī ọzūupi bōngó sī cí rī, ĩri 'í ní drīnjá sē. ⁵ Ūkú riipi Múngú ri zīipi, dōku riipi tā Múngú ní i'daá rī ūlūupi 'í drī ọzūupi bōngó sī kuyé rī, ĩri 'í ní drīnjá sē, ĩri índrē sū fakí drī'bí ni gí tīni. ⁶ Ūkú 'í drī ọzūupi bōngó sī cí kuyé rī, lē ā fa 'í drī'bí rá. Drī'bí fangará rī dō ĩri ní drīnjá sē, lē ā ọzū 'í drī bōngó sī cí. ⁷ Lē ágó ā ọzū 'í drī bōngó sī cí ku, ā'diātāsīyā Múngú gbi ĩri sūy 'í tīni, ē íngúkí rí Múngú ri āní. 'Bo ūkú ri sē ĩ 'bá ágó ri íngú āní íngúngū. ⁸ Ágó ri gbikí ĩri íngázú ūkú ā rú'bá gá kuyé, 'bo gbikí ūkú ri íngázú ágó rú'bá gá. ⁹ Í'dóngará gá 'dāá, gbikí ágó ri ūkú ē ĩzā koó kuyé, 'bo gbikí ūkú ri ágó ē ĩzā koó. ¹⁰ Lē ūkú ā ọzū 'í drī bōngó sī cí, ĩri lū kínī 'du ágó ni vé tǎimbí ngaá rá, mǎlāyíkā rī pi adri āní āyīkō sī.

¹¹ 'Bá Úpí ri ẹ'yī'bá gí rī pi āsámví gé, lē ágó pi ūkú be, kōpi ē ẹtīkí ĩ ílébe ílébe. ¹² Ádarú ūkú ĩ ní gbií drīdrī rī, gbikí ĩri ĩfūu ágó rú'bá gá, ūkú rī pi tīkí āgō rī pi nī. 'Bo Múngú gbi ngá rī pi ārēvú céré nī.

¹³ Lē ĩmi ámákí tā 'dīri, ūkú ri dō Múngú ri zī, ọzū dō 'í drī bōngó sī kuyé, ĩri nyo múké? ¹⁴ Ádarú ágó ku dō 'í drī'bí dụú āco, sē nyo ĩri ní drīnjá ku? ¹⁵ Ūkú vé drī'bí dụ dō āco, ĩri sē ĩri adri āní ūnyī be, ĩrivé drī'bí āco 'dīri sēkí ĩri ní drī ọzūzú āní. ¹⁶ Tā 'dīri ĩri lẹtī ĩ ní rizú tā 'ozú āní kǎnísā Múngú vé rī agá rī, lē 'bá āzi ā 'bā

ãgátá tã má ní 'yoó 'dĩri sĩ ku.

Tã ĩ ní ũtĩĩ 'bá rĩ pi úmúkí dō ĩ vinyõ mvungará gá rĩ

¹⁷ Tã má ní lěé ẹziĩ ĩmi ní 'dĩri adri 'yozú kínĩ ma ri ĩmi íngú 'dĩni kuyé, ã'diātāsīyã ĩmi kádō rií ĩmi úmú, ĩmi ri tã ũnjí 'o, ĩmi lěkí tã múké 'oó ku.

¹⁸ ĩmi 'bá kãńísã vé 'dĩ'bée, á yĩ kínĩ, ĩmi kádō rií ĩmi úmú, ĩmi ri ĩmi acoco. Á nĩ á má rá, tã urukọ má ní yĩĩ 'dĩ'bée ĩri tã áda. ¹⁹ Á nĩ rá 'yozú kínĩ, acongará anigé ĩmi ãsámví gé, Múngú ri ícọ tã pĩrĩ rĩ lũ ĩmi ní nĩ.

²⁰ ĩmi kádō rií ĩmi úmú vūrã ãlu gé ínyá nyangará gá, ãzini vinyõ mvungará gá, ĩmi 'dukí tã ni ngaá pĩrĩ ku. 'Dĩri lũ 'yozú kínĩ ĩmi ri ínyá Úpí vé rĩ nya 'dĩni ku. ²¹ Sã ínyá nyazú rĩ gé, 'bá ãlu ãlu ri í'dó ívé ngá nya ó'dúkùlẹ, tẽ ógúpĩ ri ku. 'Bá urukọ ri adri ẹbĩrĩ sĩ, 'bá urukọ ri ĩmērē ĩmērē. ²² ĩmi jó ãkó ĩmi ní rizú ngá nyazú, ãzini ngá mvuzú? ĩmi ri kãńísã Múngú vé rĩ ide, ãzini ĩmi ri drĩnjá sē 'bá ngá ãkó rĩ pi ní kuyé? Mâ 'yo rí ĩmi ní tã íngóni? ĩmi lěkí mâ íngú ĩmi? Má ícọ ĩmi íngú tã 'dĩri sĩ ku.

Ínyá Úpí vé uletere rĩ vé nyangará

(Mātáyo 26:26-29; Mārākō 14:22-25; Lúkã 22:14-20)

²³ Tã má ní ímbá ĩmi ní 'dĩri má íbí įsũ Úpí Yésũ vúgá. Įnĩná ĩ ní ĩri ã ũli 'bezú 'dãri gé, í'dú pánga, ²⁴ ĩri ní ńwō'dífō sězú Múngú ní, ĩri ní pánga rĩ ãndĩzú. ĩri ní 'yozú kínĩ, "'Dĩri mávé rú'bá ĩ ní sēē ĩmi ní rĩ. ĩmi 'okí 'dĩni, ĩmi ígákí

rí mâ tâ ãní.” ²⁵ Ínyá rĩ ã vùdrĩ gé, ĩri ní kópō rĩ í'dúzá, ĩri ní 'yozú kīnĩ, “Kópō 'dĩri ĩri ũndĩ ú'dí ĩ ní ruú mávé ãrí sĩ rĩ, ĩmi mvukí ĩri, ĩmi ígákí rí mâ tâ ãní.” ²⁶ Sâ céré sĩ, ĩmi kãdō rii pánga rĩ nyaá, ãzini ĩmi kãdō rii vinyõ kópō agá rĩ mvuú, ĩmi ri Úpí vé drãngará ã tâ ũlũ 'bá rĩ pi ní cĩngbá cazú lókí ĩri ní ĩgõzú rĩ gé.

²⁷ 'Bo 'bá riipi pánga rĩ nyaápi, ãzini kópō Úpí vé rĩ mvuúpi létĩ be pĩrĩ ku rĩ, 'o 'dĩri tâ ũnjĩ Úpí vé rú'bá ã tâ sĩ, ãzini ĩrivé ãrí ã tâ sĩ. ²⁸ Tã 'dĩri sĩ, lē mĩ áamá mi ũgbále, mĩ íbí rí vinyõ rĩ mvuú ndõ. ²⁹ 'Bá pánga rĩ nyaápi, ãzini vinyõ rĩ mvuúpi ũnjĩkãnyã drĩgé, nĩipi áamápi 'yozú kīnĩ 'i rú'bá Kúrísítō vé nĩ kuyé rĩ, ĩ tâ lĩ drĩ ni gé rá. ³⁰ Tã 'dĩri sĩ, ĩmi ãsámvú gé, sē drã fi 'bá kárakará pi ã rú'bá gá, kōpi ícákí ũkpō ãkó, urukõ'bée ũdrãkí rá. ³¹ 'Bo 'bá áamáki dõ 'bávé tâ ũgbále gí, ícókí tâ lĩ 'bá drĩgé ku. ³² Úpí ĩrĩñã dõ 'bã, ĩri 'dĩri 'bã útú adri pĩrĩ, sē ã lĩkí rí tâ 'bá drĩgé sũ ĩ ní lĩ 'bá vũ drĩgé rĩ pi drĩgé rĩ tĩnĩ ku.

³³ Má édrípĩi má ómvúpĩi, ĩmi kãdō ĩmi úmú ínyá Úpí vé rĩ ã nyangará gá, ãzini vinyõ rĩ ã mvungará gá, lē ĩmi tēkí ĩmi õgũpĩi ē ícákí céré ũgbále. ³⁴ Èbĩrĩ fũ dõ mi káyĩ, lē kōdō mĩ nya ínyá mívé ãngá 'dãá ũgbále, ĩmi kãdō ĩmi úmú, ã lĩkí rí tâ ĩmi drĩgé ku.

Má kãdō caá ĩmi vúgá 'dĩlé, ma kúru mu ĩmi ní tâ urukõ'bée ũlũ ndõ.

12

Ūkpō Índrí Uleterē rĩ ní sēē 'bá rĩ pi ní rĩ

¹ Má édrípìì má ómvúpìì, á lē fēfē Índrì Uletere rī ní sēé 'bá rī pi ní rī vé tã ímbá ìmi ní, ìmi nǐkí rí tã ni múké. ² Ìmi nǐkí rá 'yozú kìnì, ìmi ní drī ótú adrizú pāgánō rú rī gé, ù'bākí ìmî mî, sē ìmi kùkí létì ùnjí gé, ìmi rikí ngá ì ní údé múngú rú átá'bá ku rī pi ìnjì. ³ Á lē lūú ìmi ní 'dìni, Índrì Múngú vé rī dō ri ìmî drī ko nǐ, ìmi 'yo Yēsũ ri Úpí, ìmi ícókí Yēsũ ri u'daá ku.

⁴ Fēfē Índrì Uletere rī ní sēé 'bá rī pi ní rī céré àndiándí, 'bo Índrì àlu àlu 'dìri ri ùkpō rī sē nǐ. ⁵ Èzì 'bá ní rií ngaá rī pi céré àndiándí, 'bo 'bâ ri èzì rī nga Úpí àlu 'dìri ní. ⁶ Èzì 'bá ní rií ngaá rī pi céré àndiándí, 'bo Múngú àlu 'dìri, ìri úmǐ sē 'bá céré pi ní èzì ngazú nǐ.

⁷ Sēkí Índrì Uletere rī 'bá ní, 'bâ kokí rí 'bâ ìzã àní 'bâ àsámvú gé sǐ. ⁸ Índrì Uletere rī sē 'bá urukọ ní úmǐ átángá átázú 'bá àzi ní, sē kpá 'bá urukọ ní tã nǐngará tã 'i zùúpì zùzú ni átázú, Índrì Uletere àlu àlu 'dìri ri 'bá rī pi ní úmǐ sē nǐ, àzini tã nǐngará sē nǐ. ⁹ Índrì Uletere àlu àlu 'dìri, ìri sē 'bá rī adri è'yǐngará be 'í ésì agá, ìri ùkpō sē 'bá urukọ 'bée ní 'bá drã be rī pi ídrízú, ¹⁰ ìri ùkpō sē 'bá urukọ ní tã àyãzú àyãyã ni 'ozú, 'bá urukọ ní, ìri ùkpō sē tã Múngú ní 'daá rī pi ùlüzú, 'bá urukọ ní, ìri ùkpō sē ìndrì rī pi ámázú, 'bá urukọ ní, ìri ùkpō sē kōpi átá tì àndiándí sǐ, 'bá urukọ ní, ìri ùkpō sē kōpi tì àndiándí rī vé ífíí újá àní. ¹¹ Índrì Uletere rī ùkpō sē 'bá àlu àlu ní tã 'dǐ'bée 'ozú nǐ, ìri sē sù 'í ní lēé rī tìni.

Rù'bá ri ìgélé be àndiándí

12 Rụ'ba ri ãlu, ìri ìgélé be káràkará. Ìgélé rĩ pi ã adrikí dō ãndiãndí drããsiyã, kôpi ri êzị nga rụ'ba ãlu gé. Rụ'ba Kúrísitō vé rĩ ìgélé be káràkará, kôpi ri êzị nga ìri ã rụ'ba gá. 13 'Bã Yãhũdị rĩ pi, 'bã adri'ba Yãhũdị rú ku rĩ pi, tũgẽrĩ rĩ pi, 'bã adri'ba tũgẽrĩ rú ku rĩ pi be céré, sêkí 'bã ní bãtízĩmũ adrizú Kúrísitō rụ'ba gá Índrí Uleteré rĩ vé ùkpõ sĩ, 'bã céré ri Índrí Uleteré 'dĩri ãlẽ.

14 'Bávé rụ'ba adri ìgélé be ãlu kuyé, kôpi ìgélé be káràkará. 15 Pá 'yo dō, “Má adri drị 'i ku, má adri ìgélé rụ'ba vé ni ku,” ẽndẹpị pá adri nyo ìgélé rụ'ba vé ni ku? 16 Bì 'yo dō, “Má adri mì 'i ku, má adri ìgélé rụ'ba vé ni ku,” ẽndẹpị bì adri nyo ìgélé rụ'ba vé ni ku? 17 Rụ'ba ã adri dō 'yéná mì 'i, 'bã rĩ ícọ tã yị íngóni? Dõku rụ'ba ã adri dō 'yéná bì 'i, 'bã rĩ ícọ ngá ngũ íngóni? 18 'Bo Múngú 'bã ìgélé ãndiãndí 'bã rụ'ba gá, sũ ìri ní lēé rĩ tịni. 19 Ìgélé rĩ té dō 'yéná ãlu, rụ'ba ri té adri 'dãáyo. 20 Ìgélé rĩ pi káràkará, 'bo kôpi úmúkí ì ícá rụ'ba ãlu.

21 Mì ícọ 'yoó drị ní, “Ma ícọ êzị nga mì ãkó rá” 'dĩni ku! ãzini drị ícọ 'yoó pá ní, “Ma ícọ êzị nga mì ãkó rá” 'dĩni ku! 22 Ìgélé rụ'ba vé índrè'ba kú ùkpõ ãkó 'dĩ'bée, kôpi céré êzị be. 23 Ìgélé rụ'ba vé ì ní ndrèé kuú êzị ãkó 'dĩ'bée, ì sụ kôpi rụ'ba gá sụsụ. Ìgélé rụ'ba vé ì ní ndrèé bãdãrú ku 'dĩ'bée, 'bã kôpi ọzụ cí, 24 'bo ìgélé urụkọ'bée ícókí kôpi ọzụú cí ku. 'Bo Múngú údé rụ'ba rĩ ãlu, ã sē rí ẽ ìnjĩkí rí ìgélé urụkọ ì ní ndrèé kuú êzị ãkó rĩ pi ãní. 25 Múngú 'o tã 'dĩri 'dĩni, ìgélé

rĩ pi ã acokí rí ĩ ku, ógúpì ě ětĩ rí ógúpì ri. ²⁶ Īgélé ãlu 'bá rù' bá gá rĩ dō ĩzāngā nya, ĩgélé rĩ pi céré ĩzāngā nya ĩndĩ, ĩngúkí dō ĩgélé ãlu rĩ ĩngúngũ, ĩgélé rĩ pi céré nga adri ãní ãyĩkō sĩ.

²⁷ Īmi úmúkí ĩmi ícá ãlu rù' bá Kúrísítō vé ni, 'bá ãlu ãlu ri ĩgélé ĩfũúpi Kúrísítō rù' bá gá ni. ²⁸ Kānísā agá, drĩdrĩ ni, Múngú ũpě 'bá áyúāyũ rĩ pi, ĩrĩ ni, ũpě nẹbĩ* rĩ pi, na ni, ũpě 'bá āngũ ímbá' bá rĩ pi, āzini ũpě kpá 'bá tā āyāzú āyāyā ni 'o' bá rĩ pi, 'bá āngũ ídrí' bá rĩ pi, 'bá ícókí' bá ĩ ōgũpĩ ě ĩzā ko' bá rĩ pi, 'bá drĩkoma rú rĩ pi, āzini 'bá átá' bá tĩ āndíāndí sĩ rĩ pi. ²⁹ 'Bá ícókí céré adrií 'bá áyúāyũ ni pi rú ku. 'Bá ícókí céré adrií nẹbĩ rú ku. 'Bá ícókí céré adrií 'bá āngũ ímbá' bá ni pi ku. 'Bá ícókí céré tā āyāzú āyāyā ni 'oó ku. ³⁰ 'Bá ícókí céré 'bá drā be rĩ pi ídrí ku. 'Bá ícókí céré átá tĩ āndíāndí sĩ ku. 'Bá ícókí céré tĩ rĩ pi vé ífífí újá ku. ³¹ Á lě ĩmi 'bākí ẹsĩ fẹfẹ tā be āmbúgu rĩ ĩsúzú ẹzĩ ngazú 'bá rĩ pi ě ĩzā kozú.

Nóni á lě ĩmi ní létì múké ni lűú.

13

Lěngará

¹ Ma dō ri átá tĩ 'bá rĩ pi ní átázú rĩ sĩ, āzini mālāyíkā rĩ pi ní átázú rĩ sĩ, 'bo ma dō lěngará ākó, átángá má ní rií átá 'dĩri ífífí ākó, ĩri 'u sũ ĩ ní rií ngíríngírí coó rĩ tĩnì. ² Fẹfẹ ĩ ní sěe má ní rĩ, ĩri dō rizú tā Múngú ní i'daá rĩ ũlűzú, āzini á nĩ dō tā Múngú vé ũzűűzű rĩ pi céré rá, ma

* **12:28** 12:28 Nẹbĩ: Múngú ri ívé tā átá nẹbĩ rĩ pi ní, kọpi kúru ĩrívé ú'dúkọ rĩ ũlű 'bá rĩ pi ní.

dō tā nīngará be āmbúgú, āzini ma dō ẽ'yīngará be ícózú írã rĩ pi gūzú mužú vūrã āzi gé rá, 'bo ma dō lēngará ākó, ma ẽzĩ ākó. ³ Á sē dō mávé ngá ārēvú céré 'bá ngá ākó rĩ pi ní, āzini á sē dō mávé rụ 'bá zāá rōbōṅṅọ rú, 'bo ma dō lēngará ākó, má ícó ngá āzi ịsụ ku.

⁴ Lēngará ri ỉ tã ni 'dụ ẹsị mādã sĩ, lēngará ri sē ỉ adri ǎní ẹsị be múké. Lēngará sē 'í 'bã ẹsị 'bá āzi vé ngá drịgé ku, lēngará sē 'bá rĩ íngú 'i ku, dōku lēngará sē 'bá āzi ícó 'yoó kínĩ 'í ndē 'bá rĩ pi céré nĩ 'dini ku. ⁵ Lēngará ri sē 'bá rĩ adri gbórókó rú ku, lēngará ri sē 'bá rĩ ụsụ 'yéná 'i tã ọ'dúkụlẹgúsĩ ku, lēngará ri sē 'bá rĩ vé ẹsị ve tã sĩ mbēléná ku, ịri sē 'bá rĩ 'bã 'bá āzi vé tã 'í ẹsị agá ụnjí ku. ⁶ Lēngará ri sē 'bá rĩ adri ịzāngā sĩ tã ụnjí sĩ, 'bo ịri sē 'bá rĩ adri ǎyĩkō sĩ tã ỉ ní 'oó áda rĩ sĩ. ⁷ Lēngará ri sē 'bá rĩ ícó 'í ọgúpị ẹ ịzā ko rá lókí be céré, ịri sē 'bá rĩ ọgúpị vé tã ǎ'yĩ ẹsị be céré, ịri sē 'bá rĩ ẹsị 'bã tã drịdrị rĩ ụtēzú, ịri sē 'bá rĩ ẹsị ụmbé tã rĩ ǎ 'ongará gá.

⁸ Lēngará dẹ ku. 'Bo tã Múngú ní i'daá rĩ pi vé ụlūngará, kọpi ímụ dẹ rá, átángá tị ǎndiǎndi sĩ rĩ ícókí ímụ átá ku, āzini tã nīngará ri ímụ dẹ rá. ⁹ 'Bá nĩkí tã rĩ pi ārēvú céré kuyé, āzini tã Múngú ní i'daá rĩ pi, 'bã ụlūkí céré kuyé. ¹⁰ Ụ'dụ ụdụ vé rĩ kādō ícá, ngá rĩ pi céré ímụ adri múké, 'bo ngá adri'bée ụnjí rĩ pi ímụ dẹ 'dĩisĩ rá.

¹¹ Má ní ǎndúru adrií mváná rú rĩ gé, á ri átá sũ mváná mādānā ni tịni, á ri tã ụsụ sũ mváná tịni, āzini mávé yĩkị tã ámázú rĩ sũ mváná vé rĩ tịni. 'Bo má kã mbaá ícá āmbúgú, á ku tã ǎnjĩnǎ vé rĩ pi céré rá. ¹² Sã nōri gé, 'bã ri Múngú

vé ìndrìlìkì ndre múndūrã agá, ìndré uletere ku, úmvúlésī 'bâ ímụ ìri ndre 'bâ mì sī. 'Bá n̄kí ngá rī pi ārēvú céré kuyé, 'bo úmvúlésī 'bâ ímụ n̄í rá, s̄i Múngú ní 'bâ n̄i rá rī t̄i.

¹³ Ngá na 'dī'bée adri mužú nyonyo, ẹ'yīngará, ẹs̄i 'bāngará tã dr̄dr̄i rī dr̄igé, āzini lēngará. 'Bo ngá na 'dī'bée āsámvú gé, agaápi rá rī, ìri lēngará.

14

Átángá ì ní átá t̄i ì ní n̄i kuyé rī sī rī, āzini tã Múngú ní i'daá rī vé ūlūngará

¹ Lē ìmi 'bākí lēngará vé tã āmbúgú, lē ìmi 'bākí úvá rizú fēfē Índrì Uletere rī vé rī ndāzú, agaápi rá rī, lē ìmi 'bākí úvá tã Múngú ní i'daá ìmi ní rī ūlūzú. ² 'Bá riipi átápi t̄i ì ní n̄i kuyé rī sī rī, átángá ìri ní átá rī, Múngú ri n̄í rá, 'bo 'bá rī pi ícókí tã ìri ní átá rī n̄i ku, tã ìri ní ūlūú 'd̄iri, Índrì Uletere rī ūlū tã ì ūz̄' 'bá ūz̄z̄ rī pi ìri ní n̄i. ³ 'Bá riipi tã Múngú ní i'daá rī ūlūúpi rī, ìri sē 'bá rī pi adri ūkpó ūkpó Úpí agá, ìri k̄opi ē ẹs̄i ímbá, ìri k̄opi íc̄ic̄ik̄i, āzini ìri k̄opi ē ẹs̄i ūm̄i. ⁴ 'Bá riipi átápi t̄i 'bá rī pi ní n̄i kuyé rī sī rī, átángá ìri ní átá rī, ìri 'yēṅá ri ìri ē ìzā ko, 'bo 'bá riipi tã Múngú ní i'daá rī ūlūúpi rī, ìri 'bá k̄ánisā vé rī pi ē ìzā ko. ⁵ Má ā'yī rá 'yozú k̄in̄i, ìmi íc̄o átá t̄i ì ní n̄i kuyé ni sī rá, 'bo agaápi rá rī, á lē ìmi ūlūkí tã Múngú ní i'daá ìmi ní rī. 'Bá riipi tã Múngú ní i'daá rī ūlūúpi rī, ndē 'bá riipi átápi t̄i ì ní n̄i kuyé rī sī rī rá. Ngá múké rī, lē 'bá āzi ā újá tã rī vé íf̄if̄i, ā ko rí 'bá k̄ánisā vé rī pi ē ìzā.

6 Má édríp̄i má ómvúp̄i, á mụ dō átá ìmi ní tị ìmi ní n̄i kuyé ni s̄i, ìri nyo ícó ìmi ìzā ko rá? Má ùlū dō ìmi ní tã Múngú ní i'daá má ní urobí agá r̄i, dōku tã n̄ngará Múngú ní s̄é má ní r̄i, dōku má ùlū dō tã Múngú ní i'daá má ní r̄i, dōku má ímbá dō tã Múngú vé r̄i, tã 'd̄i'bée ícókí nyo ìmi ìzā koó ku? 7 Ngá úngó ngozú s̄i j̄l̄égú t̄i, dōku k̄i'd̄i t̄i, k̄p̄ivé ụ'd̄uk̄o dō ãlu, 'bá r̄i ícó úngó r̄i vé ụ'd̄uk̄o n̄i á má ngóni? 8 Vukí dō j̄l̄égú r̄i vé ụ'd̄uk̄o 'ūu múké kuyé, ãngaráwá r̄i pi ícó n̄i á má ngóni 'yozú k̄in̄i z̄ik̄i ì mụ ẹ'd̄i gé? 9 Tị vé átángará ìri kpá adri s̄i 'd̄iri t̄i, ìmi átákí dō tị 'bá r̄i pi ní n̄i kuyé ni s̄i, ã'di ri ícó tã ìmi ní átá r̄i vé íf̄if̄i n̄i á má rá n̄i? Ìmi 'd̄iri ri átá ku ùl̄i agá 'd̄igé. 10 Tị r̄i pi kárakará v̄u dr̄igé n̄ogó, k̄opi céré íf̄if̄i be. 11 'Bo á n̄i dō tị 'bá ãzi ní átá r̄i vé íf̄if̄i ku, 'bá átángá r̄i átápi r̄i, ìri j̄ākāgú, ìri m̄i gé 'd̄alé, ma kpá j̄ākāgú. 12 Ìmi l̄ékí dō f̄ēf̄ē Índrí Uletere r̄i ní rií s̄é ẹz̄i ngazú r̄i pi, l̄ē ìmi ìp̄ékí f̄ēf̄ē 'bá k̄ān̄isā vé r̄i pi ní ícózú mbazú ni.

13 'Bá r̄i dō ri átá tị ì ní n̄i kuyé ni s̄i, l̄ē ã z̄i Múngú ri, ã új̄á r̄i tã 'í ní átá r̄i vé íf̄if̄i ãn̄i 'bá r̄i pi ní. 14 ã'diātās̄iyā ma dō ri Múngú ri z̄i tị má ní n̄i kuyé ni s̄i, índrí má agá r̄i ri tã r̄i z̄i n̄i, 'bo á n̄i tã má ní z̄i r̄i vé íf̄if̄i kuyé. 15 Kuru m̄a 'o r̄i ã'di? Índrí má agá r̄i s̄i, ma ícó Múngú ri z̄i rá, ma kpá ícó Múngú ri z̄i úm̄i s̄i rá. Índrí má agá r̄i s̄i, ma úngó ngo rá, ma kpá úngó ngo úm̄i s̄i rá. 16 Mi dō ri 'ȳej̄á Múngú ri íngú índrí mí agá r̄i s̄i tị ì ní n̄i kuyé ni s̄i, 'bá tị r̄i n̄i 'bá kuyé r̄i pi ícó "Ām̄n̄ā" r̄i ã'ȳi íngóni, ís̄úzú k̄opi n̄k̄i tị mí

ní rizú átázú rĩ kuyé. ¹⁷ Mi kōdō ri ōwō'dĩfō sē Múngú ní múké, 'bo ko 'bá ʊrʊkɔ'bée ē īzā ku.

¹⁸ Á sē ōwō'dĩfō Múngú ní má ní tị ĩ ní n̄ĩ kuyé rĩ pi átá ĩmi ndēé rĩ sī. ¹⁹ 'Bo ma dō k̄ánisā agá, lē kōdō mâ átá átángá ā fífí t̄ɔw̄ɔ 'bá rĩ pi ní ícó n̄ĩ rá ni pi k̄ɔpi ímbázú ān̄í, ndē má ní átángá ā fífí átázú cazú élifū m̄ɔdr̄ı (10,000) tị 'bá āzi ní n̄ĩ kuyé ni sī rĩ.

²⁰ Má édr̄ıp̄ıi má ɔmv̄úp̄ıi, lē ĩmivé ȳık̄ı t̄ā ũs̄úzú rĩ ā adri s̄ı anjıná rĩ pi vé rĩ t̄ıni ku, lē ĩmivé ȳık̄ı t̄ā ũs̄úzú rĩ ā adri s̄ı 'bá ambugu rĩ pi vé rĩ t̄ıni. Lē ĩmi adrik̄ı s̄ı anjıná nyır̄ıná ũnj̄ık̄anyā ākó rĩ pi t̄ıni. ²¹ S̄ık̄ı Búkũ Múngú vé rĩ agá,

“Úp̄ı k̄ın̄ı,

‘Ma átángá rĩ átá jākā ĩ ní k̄ɔpivé tị n̄ĩ kuyé rĩ pi tị gé,
k̄ɔpi átángá rĩ átá 'bá mávé rĩ pi ní tị ĩ ní n̄ĩ kuyé ni sī,
'bo 'bá mávé rĩ pi ícókı t̄ā ma ní átá rĩ ȳıi ku.’ ”

²² 'Bá rĩ átá dō tị ĩ ní n̄ĩ kuyé ni sī, ĩri ũkpō Múngú vé rĩ i'da 'bá Yēsũ ri ẹ'ȳı' 'bá kuyé rĩ pi ní, i'da 'bá Yēsũ ri ẹ'ȳı' 'bá gı rĩ pi ní ku. T̄ā Múngú ní átá n̄ɛb̄ı tị gé rĩ, ĩri átá 'bá Yēsũ ri ẹ'ȳı' 'bá gı rĩ pi ní, átá 'bá Yēsũ ri ẹ'ȳı' 'bá kuyé rĩ pi ní ku.

²³ 'Bá k̄ánisā vé rĩ pi úmúkı dō ĩ c̄éré v̄ūrā ālu gé, 'bá ālu ālu i'dó dō rıi átá tị 'bá āzi ní n̄ĩ kuyé ni sī, 'bá tị rĩ n̄ı' 'bá ku rĩ pi, āzini 'bá Yēsũ ri ẹ'ȳı' 'bá kuyé ni pi ífık̄ı dō k̄ɔpi āsámvú gé, k̄ɔpi ícókı 'yoó ĩm̄ı dr̄ı ábá gı 'dını ku? ²⁴ 'Bo ĩmi dō c̄éré ri

tã Múngú ní i'daá rĩ ùlũ, 'bá Yésũ ri ẽ'yĩ' 'bá kuyé rĩ pi, 'bá tã Múngú vé rĩ nĩ' 'bá kuyé rĩ pi be, ífíkí dō ìmi ãsámuvú gé, tã ìmi ní átá 'dĩri ìri fi kòpi ẽ ẹsì agá, kòpi nĩ áamá 'yozú kìnĩ ì 'okí ùnjìkányā gí, úmvúlésì ì ímù tã lì ì drìgé rá. ²⁵ Kòpi gō tã ùnjì ì zũ' 'bá kú ì ẹsì agá rĩ pi ùlũ ãmvé. Kòpi kũmũcí ùtĩ vũgá, kòpi Múngú ri ìnjì, kòpi 'yo, "Ádarú Múngú ri ìmi ãsámuvú gé anigé!"

Ẹzì Múngú ri zìzú rĩ vé ùtìngará

²⁶ Má ẹdrípìí má ómvúpìí, ìmi kádō ìmi úmú Múngú ri zìngará gá, lē 'bá āzi ā ùlũ úngó, 'bá āzi ẽ ìmbá 'bá rĩ pi, 'bá āzi ā ùlũ tã Múngú ní i'daá urobí agá rĩ, 'bá āzi ā átá tì ì ní nĩ kuyé ni sī, 'bá āzi ā ùlũ tì ì ní nĩ kuyé rĩ vé ífífí. Lē tã 'dĩ' bée céré ā 'du 'i ngaánga, ā sē rí 'bá rĩ pi ā adrikí rí ùkpó ùkpó kánísā agá. ²⁷ 'Bá lē' 'bá átá' 'bá tì 'bá āzi ní nĩ kuyé ni sī rĩ pi, lē kòpi ā adrikí 'bá ìrì dōku 'bá na, kòpi ā adrikí tré ku, lē kòpi ā átákí ālu ālu, 'bá āzi ā tē rí tã kòpi ní átá rĩ újá. ²⁸ 'Bá āzi dō tì rĩ újápì ni 'dāáyo, lē mí újì kírì kánísā agá 'dāá, mí átá mīngá tã rĩ mí ngúlúpì ní āzini Múngú ní.

²⁹ Lē nẹbì ìrì dōku na ā rikí tì rĩ ùlũú nĩ, 'bá urukọ ā tēkí rí tã kòpi ní ùlũú rĩ vé ãsámuvú áamá. ³⁰ 'Bo Múngú i'da dō ívé ù'dúkọ 'bá āzi úrìpi vũgá rĩ ní, 'bá átápì drìdrì rĩ ā újì kírì. ³¹ Ìmi céré nga ù'dúkọ ímùpì Múngú vúgálésì rĩ ùlũ, 'bo ìmi ùlũkí mužú ālu ālu, ā sē rí 'bá rĩ pi ā nĩkí rí tã rĩ, kòpi ā adrikí rí ùkpó ùkpó ìvé ẹ'yìngará agá. ³² Nẹbì ri' 'bá ù'dúkọ Múngú vé rĩ ùlũ' 'bá rĩ

pi, lē kōpi ã rōkí átángá rĩ rōrō. ³³ Múngú ri ívé tã ùtĩtĩ, ĩri Múngú tãkĩri vé ni.

'Bá Múngú vé rĩ pi úmúkí dō ĩ kãnisã agá, ³⁴ lē ũkú rĩ pi ã újĩkĩ kĩri kãnisã agá 'dãá. Lē kōpi ã átákĩ átángá ku, 'bo lē kōpi ã 'dukĩ tã rĩ ngaá sũ tãĩmbĩ Mósẽ vé rĩ ní 'yoó rĩ tĩnĩ. ³⁵ Ũkú rĩ pi lēkĩ dō tã āzi nĩĩ, lē kōpi ã zĩkĩ tã rĩ ĩvé āgō rĩ pi tĩ gé 'bětĩ 'dãá, ã'diātãsiyã ĩri drĩnjá rú ũkú ní átázú kãnisã agá.

³⁶ ĩmi í'dókĩ ú'dúkō Múngú vé rĩ nĩ kuyé, āzini ú'dúkō rĩ ca 'yéjã ĩmi vúgá ó'dúkúle kuyé. ³⁷ 'Bá rĩ ũsũ dō kĩnĩ 'i nēbĩ, dōku kĩnĩ dō Índrí Uletere rĩ ású 'i gĩ, lē ã ã'yĩ 'yozú kĩnĩ tã má ní sĩĩ ĩmi ní 'dĩri, Úpĩ ẹzi má ní tã ni nĩ. ³⁸ 'Bá rĩ ã'yĩ dō tã 'dĩri ku, ícókĩ ĩri ã'yĩ ku.

³⁹ Má ẹdrípĩĩ má ómvúpĩĩ, lē ĩmi 'bãkĩ úvã ú'dúkō Múngú vé rĩ ũlũzú, āzini lē ĩmi ugakĩ 'bã átã'bã tĩ ĩ ní nĩĩ kuyé rĩ sĩ rĩ pi ku. ⁴⁰ 'Bo lē ĩmi 'okĩ tã rĩ pi ãrēvú céré mụzú múké, āzini lē ĩmi ùtĩkĩ tã rĩ pi ùtĩtĩ.

15

Kúrísitō vé íngángará drāngará gálésĩla rĩ

¹ Má ẹdrípĩĩ má ómvúpĩĩ, á lē ĩmi ígákĩ ú'dúkō ótú má ní ũlũú ĩmi ní, ĩmi ní ẹ'yĩĩ, ĩmi ní pá tuzú tĩtĩ ĩmivé ẹ'yĩngará agá 'dãri. ² ĩmi 'dukĩ dō ú'dúkō múké má ní ũlũú ĩmi ní 'dĩri 'bãã ĩmĩ ẹsĩ agá rá, ĩmi pangará ĩsú rá, ĩmi 'dukĩ dō 'bãã ĩmĩ ẹsĩ agá kuyé, ẹ'yĩngará ĩmivé rĩ adri ẹzi ākó.

³ Ú'dúkō múké tã be agaápi rá ĩ ní ũlũú má ní rĩ, má ũlũ ĩmi ní rá. Ú'dúkō múké tã be agaápi

rá rĩ kīnĩ, Kúrísítō drā 'bávé ũñjĩkãnyã ã tã sĩ, sũ Búkũ Múngú vé rĩ ní 'yoó rĩ tĩnĩ, ⁴ sĩkĩ ĩri 'bú agá, ú'dú na ni gé, íngá gōó ídri rú drāngará gálésĩla rá, sũ ĩ ní sĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ tĩnĩ. ⁵ Índré Pétērō ẹndrẹtĩ gé, āzini índré ĩrivé 'bá mụdrĩ drĩ ni ĩrĩ rĩ pi ẹndrẹtĩ gé. ⁶ 'Dĩri ã vudrĩ gé, gō índré 'bá ĩri ã pámvú ũbĩ' 'bá rĩ pi ẹndrẹtĩ gé, 'bá rĩ pi vé kālāfe aga mụdũrũlũ tọwũ rĩ rá. 'Bá 'dĩ'bée āsámvú gé, 'bá kárákará ni pi drĩ ídri rú, 'bo urukọ'bée ũdráki gí. ⁷ ĩri ní kpá gōzú índrészú Yókóbũ ẹndrẹtĩ gé.* Kúru ĩri ní gōzú índrészú 'bá áyúāyũ rĩ pi ẹndrẹtĩ gé céré. ⁸ Ụdũ ni gé, ĩri ní kpá gōzú índrészú má ẹndrẹtĩ gé,† má adri sũ mváná ĩ ní tĩ, mbáá ni ícópĩ kuyé rĩ tĩnĩ.

⁹ Mávé tã índré kuú mādāñáñá 'bá áyúāyũ rĩ pi āsámvú gé, ícókĩ ma zĩ 'bá áyúāyũ ni ku, ã'diātāsīyā á sē ĩzāngā 'bá Múngú vé rĩ pi ní ambamba. ¹⁰ 'Bo Múngú vé ẹsĩ múké rĩ sĩ, sē má ní ícázú 'bá áyúāyũ ni rú nóni ānĩ, ĩrivé ẹsĩ múké ĩri ní 'bāá má ní rĩ drā kána kuyé. Á nga ẹzĩ ũkpō sĩ, aga 'bá áyúāyũ urukọ'bée vé rĩ rá, 'bo á nga ẹzĩ rĩ má ngúlúpĩ sĩ nĩ kuyé, ẹsĩ múké Múngú vé rĩ sē ma ẹzĩ rĩ ngaá nĩ. ¹¹ Má ũlũ dō ú'dúkọ Múngú vé rĩ nĩ, dōku kọpi ũlúkĩ dō nĩ, 'bā céré ri ú'dúkọ Múngú vé ālu ālu 'dĩri ũlũ, ĩmi ní ẹ'yĩ gí 'dĩ.

* **15:7** 15:7 Yókóbũ: Yókóbũ cápītā 'dĩri agá rĩ ĩri Yēsũ vé ẹdrípĩ, ĩri 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ' 'bá gí Yērūsālémā gá rĩ pi vé drĩkoma. 'Í lā Ẹzĩ 15:12-21; 21:18-19; Gālātīyā 1:19. † **15:8** 15:8 ĩri ní kpá gōzú índrészú má ẹndrẹtĩ gé: Yēsũ i'da 'i Páulũ ẹndrẹtĩ gé ịsũ ākūdē ĩri ri 'bá Yēsũ ã pámvú ũbĩ' 'bá rĩ pi ọcũ. 'Í lā Ẹzĩ 9:1-6.

'Bá ũdrã'bá gí rĩ pi vé íngángará gōó ídri rú drãngará gálésĩla rĩ

12 'Bá ũlũkí dō kínĩ Kúrísítō íngá gōó ídri rú drãngará gálésĩla rá pírí, ĩmi uruḵo ri 'yo 'bá ũdrã'bá gí rĩ pi ícókí íngá gōó ídri rú ku ãsĩ? 13 'Bá ãzi ícó dō íngá drãngará gálésĩ ku, ícókí té Kúrísítō ri ingaá gōó ídri rú drãngará gálésĩla ku. 14 'Bo ě ingakí té dō Kúrísítō ri gōó ídri rú drãngará gálésĩla kuyé, tĩ 'bá ní ũlũú 'dĩri ẹzĩ ãkó, ãzini ĩmivé ẹ'yĩngará 'dĩri ẹzĩ ãkó. 15 'Bá ũdrã'bá gí rĩ pi ingakí dō kōpi gōó ídri rú drãngará gálésĩ ku, tã 'bá ní 'yoó Múngú inga Kúrísítō ri gōó ídri rú drãngará gálésĩla gí 'dĩri, ĩri té adri ũnjō. Múngú ě inga té dō ĩri kuyé, ingakí té 'bá ũdrã'bá gí rĩ pi ku. 16 'Bá ũdrã'bá gí rĩ pi ingakí dō kōpi gōó ídri rú ku, ĩri lũ kínĩ ingakí Kúrísítō ri gōó ídri rú kuyé. 17 Ingakí dō Kúrísítō ri gōó ídri rú drãngará gálésĩ kuyé, ĩmivé ẹ'yĩngará 'dĩri ẹzĩ ãkó, ĩmi drĩ ĩmivé ũnjĩkãnyã agá ũgōgō. 18 ĩri té lũ kínĩ 'bá ũdrã'bá Kúrísítō agá rĩ pi mu ãcí gé. 19 'Bá 'bãkí dō ẹsĩ Kúrísítō drĩgé 'yéná 'bá ní ãyĩkō ĩsúzá ãní vũ drĩgé nōgó, ĩzãngã 'bávé rĩ aga rá, ĩri 'bá vũ drĩgé nōgó rĩ pi vé rĩ ndě.

20 'Bo ádarú Múngú inga Kúrísítō ri gōó ídri rú drãngará gálésĩla rá, adri sũ úri ĩfũúpi drĩdrĩ rĩ tĩnĩ, 'dĩri lũ 'bá ní uletere 'yozú kínĩ, ĩri ímũ 'bá ũdrã'bá gí rĩ pi inga gōó ídri rú rá. 21 'Bá ãlu íjĩ drã vũ drĩgé nōgó nĩ, 'bá ãlu zĩ 'bá ní lẹtĩ úmvúlésĩ 'bã ingazú gōzú ídri rú drãngará gálésĩ rĩ nĩ.

22 Ādámā‡ ijī drā 'bá drīgé, 'bâ céré ūdrādrā, kúru Kúrísítō ā tā sī, ī ímụ 'bâ inga gō ídri rú drāngará gálésīla rá. 23 'Bo 'bâ ri íngángará rī vé sâ tē, Kúrísítō íngá gōó ídri rú drāngará gálésī drīdrī gí, úmvúlésī kādō īgōó, ī ímụ ĩrivé 'bá rī pi inga gō ídri rú. 24 Kúru Kúrísítō kādō ímụ ūkpō índrī ūnjí rī pi vé rī ndēé céré, vūdrī ni gé, ú'dụ ūdụ vé rī kúru ícá, ĩri kúru mālūngā rī ezi gō Ētēpī Múngú drīgé. 25 Kúrísítō ri mālūngā rī rụ cīmgba cazú ĩri ní pá 'bázú ívé ari'ba rī pi drīgé céré. 26 Ārí'bá ūdụ ī ní ímụ 'dij drāá rī, ĩri drā 'i. 27 Ā'diātāsīyā sīkí búkū Múngú vé rī agá kīnī, “Múngú sē ĩri ní ūkpō adrizú āmbúgú ngá rī pi drīgé céré.” Tā 'dīri lū uletere 'yozú kīnī, Múngú adri Kúrísítō ā pálé gá ku, ā'diātāsīyā Múngú 'bā ngá rī pi ārēvú céré Kúrísítō ā pálé gá nī. 28 Ngá rī pi ārēvú céré 'bākí dō Mvā Múngú vé rī ā pálé gá gí, Mvā rī gō 'i 'bā Múngú ngá rī pi ārēvú 'bāapi céré 'ī ā pálé gá rī ā pálé gá. Kúru ūkpō Múngú vé rī gō adri ngá rī pi drīgé vūrā gá sī céré.

29 Ingakí dō 'bá ūdrā'bée gí rī pi gōó ídri rú drāngará gálésī ku pírí, ngá ī ní rizú bātízīmū sēzú 'bá rī pi ní 'bā ūdrā'bée gí rī pi pazú rī ā'di? 'Bá ūdrā'bá gí rī pi íngakí dō gōó ídri rú drāngará gálésī ku pírí, ngá ī ní rizú bātízīmū sēzú 'bá rī pi ní kōpi ā tā sī rī ā'di? 30 Ngá 'bá ní rizú 'bā sēzú ĩzāngā nyazú sâ céré sī rī ā'di? 31 Má édrípīi má ómvúpīi, ádarú ú'dụ céré ma

‡ 15:22 15:22 Ādámā: Ādámā ri 'bá Múngú ní í'dó gbiú drīdrī rī. ĩri étēpī 'bá vū drīgé rī pi vé ni céré. ĩrivé ūkú Ēvā ri éndrēpī 'bá vū drīgé rī pi vé ni céré. 'Í lā í'dóngará 1-5. 15:27 15:27 Sāwúmā 8:6

ri īzāngā nya drādrā ē tị ịsụ. Má ã'yĩ drāngará rá, ã'diātāsīyā ma āyīkō sī tā Kúrísítō Yēsụ 'bávé Úpí ní 'oó ĩmi ní rĩ sī. ³² Á 'dị dō ẹ'dị 'bá Ēfēsō gá sụ'bá ngá ātra tịni 'dĩ'bée be yīkị 'bá áda vé ni sī, tā múké má ní ịsụ 'a ni gé 'dịgé rĩ ã'di? Dō ingakí 'bá ūdrā'bée gí rĩ pi gōó ídri rú drāngará gálésī ku,

“Lē 'bâ nyakí ínyá, āzini 'bâ mvukí ngá,
ã'diātāsīyā drụ sī 'bâ ūdrādrā.”

³³ Lē 'bá āzi ã ũ'bā ĩmī mị ku. “Ūndī rụngará 'bá ũnjí be rĩ, ĩri adringará múké rĩ izaza.”

³⁴ Lē ĩmi újakí ĩmivé yīkị tā múké 'ozú, ĩmi kukí ũnjīkānyā 'ongará āní, ã'diātāsīyā ĩmi āsámvú gé, 'bá ụrụkọ nīkí Múngú ri kuyé. Á 'yo tā 'dĩri 'dĩni, ã sē rí ĩmi ní drīnjá.

'Bá íngápi gōó ídri rú rĩ vé rụ'bá

³⁵ 'Bá āzi ri ícọ zị kínĩ, “Ī ímụ 'bá ūdrā'bá gí rĩ pi íngá gō ídri rú íngóni? Kọpi ã rụ'bá ri ímụ adri íngóni?” ³⁶ 'Bá tā zịpi 'dĩni rĩ azakaza rú! Úri 'bá rĩ ní saá nyọkú agá rĩ, ĩri ņma ũgbále, ĩri íbị ĩfũ ndō. ³⁷ Mí dō ngá sa, 'í sa ngá dụpị ịnọgósị gí ní ku, mị úri ni sa. Sā āzi ni sī, mị úri ũndú vé ni sa, dōku mị ngá āzi vé ni sa. ³⁸ 'Bo Múngú ri úri rĩ pi sē dụ índré rụ'bá be sụ 'î ẹsị ní lēé rĩ tịni, ĩri sē úri ālu ālu ri índré rụ'bá be ívé ọsụkā vú sī. ³⁹ Ngá ídri be rĩ pi vé rụ'bá índrékí cére trụ ku, 'bá áda vé rụ'bá túngú, ānyāpá rĩ pi vé rụ'bá túngú, ārínjá rĩ pi vé rụ'bá túngú, ị'bí rĩ pi vé rụ'bá túngú.

⁴⁰ Ngá 'bũ gé 'dǎlé rĩ pi rú'bán be, āzini ngá vũ drĩgé nōgó rĩ pi rú'bán be, 'bo rú'bán 'bũ gé 'dǎlé rĩ pi vé dīngárá túngú, rú'bán vũ drĩgé nōgó rĩ pi vé dīngárá túngú. ⁴¹ Ūtú vé dīngárá túngú, mbǎá vé dīngárá túngú, línýǎ vé dīngárá túngú, línýǎ rĩ pi vé dīngárá céré āndiāndí.

⁴² Íngángará drāngára gálésíla rĩ, ĩri kpá adri sũ 'dĩri tĩni. Rú'bán ĩ ní sũ 'bũ agá rĩ, ĩri ŋman̄ma, kádō ingaá gōó ídri rú, gō drǎá ku, āzini gō ŋmaá ku. ⁴³ ĩ rú'bán drǎápi gí rĩ sũ 'bũ agá, ĩnjĩkí ĩri ku, kádō ĩri ingaá gōó ídri rú, ĩ gō ĩri ĩnjĩnjĩ, ĩ ĩri sũ ku ũkpō ākó, kádō ĩri ingaá gōó ídri rú, ĩri gō adri ũkpō be. ⁴⁴ ĩ rú'bán vũ drĩgé nōgó rĩ sũ, ĩ ĩri inga gō rú'bán 'bũ gé 'dǎlé rĩ rú. Rú'bán vũ drĩgé nōgó rĩ, ĩri gō 'i újá rú'bán 'bũ gé 'dǎlé rĩ rú.

⁴⁵ Sĩkí Búkũ Múngú vé rĩ agá kínĩ, “'Bá Múngú ní í'dó gbií drĩdrĩ rĩ Ādámā 'i, Ādámā gō ícá ídri rú,” 'bo Ādámā adriípi vúlé rú rĩ, ĩri Kúrísítō 'i, Índri ĩrivé rĩ ri ídri sē nĩ. ⁴⁶ Rú'bán 'bũ gé 'dǎlé rĩ ímú drĩdrĩ kuyé, rú'bán vũ drĩgé nōgó rĩ gbikí drĩdrĩ, vúdri ni gé, rú'bán 'bũ gé 'dǎlé rĩ ní ímúzú.

⁴⁷ Ágó ĩ ní gbií drĩdrĩ rĩ Ādámā 'i, ĩtĩkí ĩri nyōókú gé, ágó vúlé rĩ Kúrísítō 'i, íbí ímú 'bũ gélésíla.

⁴⁸ 'Bá vũ drĩgé nōgó rĩ pi ārēvú céré, kōpi ā rú'bán sũ Ādámā vé rĩ tĩni, 'bá 'bũ gé 'dǎlé rĩ pi vé rú'bán ri ímú adri sũ Kúrísítō vé rĩ tĩni. ⁴⁹ 'Bá adrikí sũ Ādámā ĩ ní gbií nyōókú sĩ rĩ tĩni, 'bo 'bá ímú adri sũ Kúrísítō ímúpi 'bũ gélésíla rĩ tĩni.

⁵⁰ Má édrípĩĩ má ómvúpĩĩ, á lē 'yoó ĩmi ní 'dĩni, 'bávé rú'bán ĩri āri be, ĩri ngá ŋmaápi ŋman̄ma ni,

íco fí mālŭngā Múngú vé adriipi nyonyo rĩ agá ku.Š 51 Īmi yíkí drĩ ma ká, á lē tā ĩ ní ũzũzũ rĩ pi ũlũú ĩmi ní. 'Bá ícókí ũdrāá céré ku,* 'bo ĩ ímú 'bâ rų'bá újá rá. 52 Tā 'dĩri ímú 'i nga mbēlējá, sũ mị ní gaá rĩ tịni, úmvúlésĩ kádō ímú jēlēgú vuú ụ'dụ ụdũ vé rĩ gé, 'bá ũdrā'bée gí rĩ pi ímú íngá gō ídri rú, 'bâ kōpi be céré, 'bâ rų'bá ri gō 'i újá túngú, 'bâ gōkí rí drāá dđi ku. 53 'Bávé rų'bá drāápi ņmaápi ņmaņma rĩ pi gō ĩ újá rá, kōpi gōkí drāá ku, dōku kōpi gōkí ņmaá ku. 54 'Bávé rų'bá drāápi drādrā nō'bée újáki dō ĩ ícá rų'bá drāápi ku ni gí, tā ĩ ní sđĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ kúru 'i nga fũ tị ni gé. "Nděki drā vé ũkpō gí." 55 "Drā, mívé ũkpō 'bâ ndězú rĩ íngāá?"

Drā, mívé ũkpō rizú 'bâ ú'dízú rĩ íngāá?"

56 Ũnjĩkānyā ri ũkpō be, ĩri sē drā ri 'bâ ú'di ānĩ, tāĩmbi ri sē ũnjĩkānyā ri ũkpō ísú nĩ. 57 'Bá sēkí ōwō'dífō Múngú ní, ĩri ní Úpí Yēsũ Kúrísítō ri ĩpēé ímú 'bá ní ũkpō sēé, 'bá ní ũnjĩkānyā vé ũkpō ndēé rĩ sđĩ.

58 Má édrípui má ómvúpui, lē ĩmi tukí pá títí. Lē tā āzi ā jĩ ĩmi fũú āmvé ku. Ụ'dụ céré lē ĩmi ngakí ẹzi Úpí ní ẹsị be céré. Lē ĩmi nđikí 'yozú kінĩ ẹzi ĩmi ní ngāá Úpí ní rĩ drā kána ku.

16

Š 15:50 15:50 Átángá véřēsđĩ 'dĩri agá rĩ lũ 'bá ní kінĩ, lē 'bâ ísúkí rų'bá 'bũ gé 'dále rĩ, 'bâ fikí rí muų adrii mālŭngā Múngú vé rĩ agá. * 15:51 15:51 'Bá ícókí ũdrāá céré ku: Yēsũ kádō úmvúlésĩ ímvi ĩgōó vũ drĩgé nōó, 'bá drĩ adri'bá ídri rú rĩ pi ícókí ũdrāá céré ku. 15:54 15:54 Ísáyā 25:8 15:55 15:55 Ōsáyā 13:14

Mũfēngā songárá 'bá Múngú vé ngá ãkó rĩ pi ní rĩ

¹ Īmi kádō mũfēngā soó Múngú vé 'bá ngá ãkó rĩ pi ní, á lē ĩmi 'okí tã rĩ sũ má ní ẹzị 'bá kãńsã Gãlãtíyã vé rĩ agá rĩ pi ní rĩ tị. ² Yĩngã ãlu ãlu, 'bá ãlu ãlu ẽ í'dú mũfēngã 'í ní ịsụ rĩ ã urukọ, ã 'bã kú jélé gá, ã mba tã ni cĩngbá sã má ní cazú rĩ gé, má kádō caá, 'bá ãzi ã gō rí ngá soó ku. ³ Kúru lē ĩmi ùpěkí 'bá ĩmi ní ndree múké ni pi, á ca dō ĩmi vúgá 'dílé gí, ma kúru kọpi pē mužú Yẹrúsãlemã gá 'dãá, kọpi ã jikí rí mũfēngã ĩmi ní sée rĩ mužú, ma kọkọbị sị sē kọpi drígé lüzú kíní ĩmi ã'yíkí kọpi mũfēngã rĩ jji mužú nĩ. ⁴ Īmi ụsụkí dō kíní mà mu ịndĩ, 'bã ícọ mu kọpi be trú rá.

Páũlũ ụtị ívé ẹcị ã tã

⁵ Á mu dō ẹcị ãngũ Mākēdōnáyã vé rĩ agásí gí, ma ịgō ímụ ĩmi ndre rá, ã'diãtãsiyã má útú, á lē mužú ẹcị ãngũ Mākēdōnáyã vé rĩ agásí. ⁶ Ma adri ĩmi be sã be mādã, dōku ma adri ĩmi be lókí kílóngóro vé rĩ* gé, ĩmi kokí rí mà ịzã ẹcị má ní lée mužú rĩ gé. ⁷ Á lē ku má ní mužú ĩmi ndrezú sãjã be mādã koro agazú agaga. Á 'bã ẹsị, úmvúlésí ma ịgō ímụ ĩmi vúgá 'dílé rá, ma ímụ adri sã be ãco, Úpí lē dō rá. ⁸ Á lē adrii Ẹfésō

* **16:6** 16:6 Lókí kílóngóro vé rĩ: Ængũ Ịsẹrélẹ vé rĩ gé 'dãá, lókí kílóngóro vé rĩ gé, ẹcị tungárá ùkpó ùkpó, ã'diãtãsiyã yịgọ ri 'dị ambamba, sē ãngũ rĩ igbe igbe.

gá nōgó cīngbá cazú Ụ'dụ Pēnītīkósītā vé rī gé, †
 9 ā'diātāsīyā ĩri drīlé múké má ní ẹzị ngazú nōgó,
 'bo 'bá kárákará lēkí ẹzị má ní ngaá rī ku.

10 Tīmōtáyō ca dō ĩmi vúgá 'dīlé gí, lē ĩmi ē
 ẹ'yíkí ĩri múké. ĩri ri ẹzị Úpí vé rī nga sụ má ní
 ngaá rī tịjị. 11 Lē 'bá āzi ā gā ĩri ku. Lē ĩmi ĩpēkí
 ĩri ĩgōó má vúgá nōlé tākíri sī. Á lē ē ímú má
 vúgá nōlé 'bá Yēsụ ri ẹ'yī' 'bá gí rī pi ā ụrụkọ' bée
 be.

12 Má ụ'bī ũkpō sī, á 'yo 'bá ẹdrípị Āpólō ní,
 lē kọpi ā mụkí ĩmi ndree 'bá Yēsụ ri ẹ'yī' 'bá gí rī
 pi ā ụrụkọ' bée be. Ẹsị ní ā'yī drī mụy sà nōri sī
 kuyé, 'bo ĩri úmvúlésī mụ ĩmi ndre rá.

Páulū vé átángá ā ũdū

13 Lē ĩmi adrikí mị be kọwụ, ĩmi tukí pá títí
 ĩmivé ẹ'yīngará agá, ĩmi adrikí ụrī ākó, ĩmi
 adrikí ũkpó ũkpó. 14 Tā ārēvú céré, lē ĩmi 'okí
 lēngará sī.

15 ĩmi nīkí rá Sētēfānásī pi ívé 'bá 'bētị āsámvú
 gé rī pi be, kọpi í'dókí ẹsị újá drīdrī āngū Ākáyā
 vé rī agá 'dālé nī, kọpi ngakí ẹzị 'bá Múngú vé
 rī pi ní ẹsị be céré. Má ẹdrípịi má ómvúpịi, á
 lē lūú ĩmi ní 'dīni, 16 lē ĩmi ĩnjīkí 'bá drīkoma

† 16:8 16:8 Ụ'dụ Pēnītīkósītā vé rī: Ụ'dụ Múngú ní Ẹlízú Jó rī pi tị
 gé sī rī ká mụy caá ụ'dụ pūkú tōwụ, vúdrị ní gé, Ụ'dụ Pēnītīkósītā
 vé rī ní ícázú. Ụ'dụ 'dāri gé, Yāhúdī rī pi ri ānyāngā ĩ ní íkūnāā
 ívé ómvú agá rī pi íjị Yērūsālēmā gá sē Múngú ní, āzini kọpi ri
 ụ'dụ Múngú ní tājmbị sēzú Mósē ní Írā Sīnáyí vé rī drīgé 'dāri
 vé tā ígá. Kūrīsītīyānī rī pi ri ụ'dụ ĩ ní Índrī Uleterē rī ĩpēzú 'bá
 Yēsụ ri ẹ'yī' 'bá gí rī pi ásúú Ụ'dụ Pēnītīkósītā vé rī gé 'dāri vé tā
 ígá. 'Í lā Kālāfe 28:26-31; Ẹzị 2:1-4.

rú sŭ Sētēfānāsī pi tŭnĭ rĭ pi ĭnjĭnjĭ, āzini lē ĭmi ĭnjĭkĭ 'bá ʊrukō ɛzĭ nga'bée ŭkpō sĭ ĭmi be trŭ rĭ pi ĭnjĭnjĭ. ¹⁷ Ma āyĭkō sĭ Sētēfānāsī vé ícángará sĭ, Pōrŭtŭnátō vé ícángará sĭ, āzini Ākāyĭkō vé ícángará sĭ, ā'diātāsĭyā kōpi kokí mâ ĭzā sŭ ĭmi ní koó rĭ tŭnĭ. ¹⁸ Kōpi sĕkĭ mâ ɛsĭ ĭsŭ āyĭkō rá, sŭ kōpi ní sĕé ĭmĭ ɛsĭ ní āyĭkō ĭsŭ rĭ tŭnĭ. 'Bá 'dĭnĭ 'dĭ'bée, lē ĭmi ĭnjĭkĭ kōpi ĭnjĭnjĭ.

¹⁹ 'Bá kānĭsā vé āngŭ ɛzĭyā vé rĭ agá rĭ pi sĕkĭ ĭmi ní mōdó. Ákúwĭlā pi Pĭrĭsĭlā be, 'bá ĭ úmú'bá Múngú ri zĭ'bá kōpivé 'bĕtĭ āsámvú gé rĭ pi be, sĕkĭ ĭmi ní mōdó Úpĭ Yĕsŭ ā rŭ sĭ. ²⁰ Má ɛdrĭpĭĭ má ɔmvŭpĭĭ adri'bée nōgó rĭ pi, sĕkĭ céré ĭmi ní mōdó. Lē 'bá ālu ālu ā u'de ɔgŭpĭ ri ɛzĭĭ bĕdrĭ sĭ.

²¹ Ma Páŭlŭ 'i, á sĭ mōdó 'dĭri sĕé ĭmi ní mâ drĭ sĭ.

²² 'Bá rĭ lē dō Úpĭ ri ku, ĭ ĭri tri rá. Úpĭ, mí ímŭ mbĕlĕ!

²³ ɛsĭ múké Úpĭ Yĕsŭ vé rĭ ā adri ĭmi be.

²⁴ ĭmi Kúrĭsĭtō Yĕsŭ ri ɛ'yĭ'bá gĭ 'dĭ'bée, á lē ĭmi céré lĕlĕ.

Ū'dúkó Múké Múngú vé rị
Keliko: Ū'dúkó Múké Múngú vé rị New Testament+
copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Keliko)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

14717198-957a-524c-b31f-2c3197945b20